

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ҮНДЭСНИЙ ТӨЛБӨРИЙН СИСТЕМИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ Нийтлэг үндэслэл

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Үндэсний төлбөрийн системийн тогтвортой, тасралтгүй, найдвартай, үр ашигтай байдлыг хангахад чиглэсэн түүнийг удирдах, зохион байгуулах, зохицуулах, хяналт тавихтай холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хууль², энэ хууль болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомжоос өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хууль нь Монгол Улсын үндэсний төлбөрийн системийн үйл ажиллагаанд үйлчилнэ.

4 дүгээр зүйл.Үндэсний төлбөрийн системд баримтлах зарчим

4.1.Монгол Улсын үндэсний төлбөрийн системийн үйл ажиллагаанд дараахь зарчмыг баримтална:

4.1.1.Үндэсний төлбөрийн системийн нэгдмэл байдлыг хангах;

4.1.2.Үндэсний төлбөрийн системийн тасралтгүй, найдвартай, үр ашигтай ажиллагааг хангах;

4.1.3.төлбөр тооцоог үл саатуулах;

4.1.4.төлбөр тооцоог эцэслэх, төлбөрийн үл буцаагдах байдлыг хангах;

4.1.5.Үндэсний төлбөрийн системийн эрсдэлийг удирдах.

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дүгээрт нийтлэгдсэн.

² Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 1996 оны 54 дүгээрт нийтлэгдсэн.

4.1.6.хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах;

4.1.7.Үндэсний төлбөрийн системийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах.

5 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томьёо

5.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томьёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

5.1.1.“арилжааны төлбөр тооцооны төв” гэж үнэт цаас болон санхүүгийн хэрэгслийн худалдагч бүрийн хувьд худалдан авагч, худалдан авагч бүрийн хувьд худалдагчийн үүргийг хүлээж, төлбөр тооцоог төвлөрүүлэн гүйцэтгэх төлбөр тооцооны системийн оролцогч хуулийн этгээдийг ойлгох бөгөөд энэ нь Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 43, 44 дүгээр зүйлд заасан үйл ажиллагааг багтаана;

5.1.2.“банк бус санхүүгийн байгууллага” гэж Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуульд заасны дагуу зөвшөөрөл авч тус хуулийн 7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үйл ажиллагааг эрхэлж байгаа хуулийн этгээдийг;

5.1.3.“гэрээт төлөөлөгч” гэж төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдийг;

5.1.4.“дебит шилжүүлэг” гэж төлбөр хариуцагчаас өөрийн төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчид олгосон зөвшөөрөлд үндэслэн төлбөр хүлээн авагчийн нэхэмжлэлийн дагуу эхлүүлж байгаа мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйл ажиллагааг;

5.1.5.“клиринг” гэж төлбөр тооцоо хийгдэхээс өмнө мөнгөн хөрөнгийн эсхүл үнэт цаасны шилжүүлгийн даалгаврыг дамжуулах, тохируулах, шаардлагатай тохиолдолд баталгаажуулах үйл явцыг хэлэх бөгөөд үүнд шилжүүлгүүдийн үр дүнгийн тооцоолол, төлбөр тооцооны эцсийн дүнг тодорхойлох ажиллагаа багтаж болно;

5.1.6.“клирингийн систем” гэж нэг оролцогчоос нөгөө оролцогчид мөнгөн хөрөнгө эсхүл үнэт цаас шилжүүлэхтэй холбоотой мэдээллийг клирингийн төвөөр дамжуулан солилцох, оролцогчдын төлбөр тооцооны үр дүнг тооцоолох үйл ажиллагаа, эдгээрийг зохицуулсан дүрэм, журам, техник технологи, программ хангамжийн шийдэл бүхий дэд бүтцийг;

5.1.7.“клирингийн төв” гэж Монголбанк болон энэ хуулиар тодорхойлсон системд клирингийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрлийг эрх бүхий байгууллагаас авсан, оролцогчийн аливаа дансыг өөр дээрээ байршуулаагүй хуулийн этгээдийг;

5.1.8.“кредит шилжүүлэг” гэж төлбөр шилжүүлэгчийн даалгаврын дагуу төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагаар дамжуулан төлбөр хүлээн авагчийн дансанд мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйл ажиллагаа;

5.1.9.“мөнгөн гуйвуулга” гэж төлбөр шилжүүлэгч, төлбөр хүлээн авагчийн нэр дээр данс үүсгэлгүйгээр, төлбөрийн үйлчилгээ эрхлэх эрх бүхий хуулийн этгээдээр дамжуулан мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйлчилгээг;

5.1.10.“олон талын үр дүнгийн тооцоолол” гэж гурав ба түүнээс дээш тооны талын хооронд үүсэх үүргийн үр дүнг тооцоолох зохицуулалтыг;

5.1.11.“оператор” гэж Монголбанк болон Монголбанкнаас систем ажиллуулах зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээдийг;

5.1.12.“оролцогч” гэж клирингийн болон төлбөр тооцооны үйлчилгээ үзүүлэх эсхүл системийн бусад оролцогчидтой шууд болон шууд бусаар төлбөр илгээх болон хүлээн авах эрхтэй этгээдийг;

5.1.13.“санхүүгийн байгууллага” гэж Монголбанк болон Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээдийг;

5.1.14.“систем” гэдэгт зөвхөн энэ хуульд тодорхойлсон төлбөрийн систем, клирингийн систем, төлбөр тооцооны системийг;

5.1.15.“төлбөр тооцоо” гэж хоёр болон түүнээс дээш талын хооронд хийгдсэн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаасны шилжүүлгийг холбогдох дансанд тусгах ажиллагааг;

5.1.16.“төлбөр тооцооны данс” гэж системийн оролцогчдын хооронд төлбөр тооцоог хийхэд ашиглагдах, Монголбанк, арилжааны төлбөр тооцооны төв эсхүл төлбөр тооцооны төлөөлөгч дээр байршиж байгаа оролцогч тус бүрийн дансыг;

5.1.17.“төлбөр тооцооны дүрэм” гэж оролцогч нь төлбөрийн систем, клирингийн төв, арилжааны төлбөр тооцооны төв болон бусад оролцогчийн өмнө хүлээсэн төлбөр тооцооны аливаа үүргээ гүйцэтгэх, гүйцэтгэх боломжгүй болох эсхүл ийм нөхцөл байдал үүсэж болзошгүй үед авах арга хэмжээ зэргийг багтаасан, төлбөрийн үүргийг тооцох, үр дүнгийн тооцоолол хийх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх суурь зарчмыг тодорхойлсон, Монголбанкнаас баталсан дүрмийг;

5.1.18.“төлбөр тооцооны систем” гэж үнэт цаасны төлбөр тооцооны үүрэг, Монголбанкнаас төлбөр тооцоо хийх зөвшөөрөл авсан бусад системийн үүрэг, клирингийн системээс тодорхойлсон үр дүнгийн тооцооллын үүрэг зэрэг төлбөрийн үүргийг гүйцэтгэх зорилгоор Монголбанкнаас үүсгэн байгуулж, ажиллуулж байгаа дэд бүтцийг;

5.1.19.“төлбөр тооцооны төлөөлөгч” гэж системийн оролцогчдын хоорондын төлбөр тооцоог хийх зорилгоор тэдгээрийн төлбөр тооцооны дансыг өөр дээрээ байршуулсан, Монголбанкны зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдийг;

5.1.20.“төлбөрийн карт” гэж карт эзэмшигчид төлбөр хийх боломж олгодог, олон улсад зөвшөөрөгдсөн картын байгууллагын стандарт болон Монголбанкнаас тавьсан шаардлагыг хангасан төлбөрийн хэрэгслийг;

5.1.21.“төлбөрийн систем” гэж оролцогчдын хооронд мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг хийхтэй холбоотой дүрэм журам, техник технологи, програм хангамж, төлбөрийн хэрэгсэл бүхий дэд бүтцийг;

5.1.22.“төлбөрийн системийн хэрэглэгч” гэж төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчээс үйлчилгээ авч байгаа аливаа этгээдийг;

5.1.23.“төлбөрийн үйлчилгээ” гэж бэлэн мөнгөний орлого болон зарлага, шилжүүлэг хийх, төлбөр шилжүүлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах эсхүл хүлээн авах, мөнгөн гуйвуулга хийх, цахим мөнгө гаргах, мөнгөн хөрөнгийн цахим шилжүүлэг хийх зэрэг мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэхтэй холбоотой бусад үйлчилгээг;

5.1.24.“төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч” гэж Монголбанкнаас төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээдийг;

5.1.25.“төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа” гэж төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйлчилгээг хэрэглэгчид хүргэхэд техник технологи, техникийн боловсон хүчин зэргээр дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааг;

5.1.26.“төлбөрийн хэрэгсэл” гэж бараа, үйлчилгээний төлбөр төлөх, мөнгөн хөрөнгийг шилжүүлэх боломж олгож байгаа бэлэн мөнгө, төлбөрийн карт, цахим мөнгө гэх мэт биет, биет бус хэрэгслийг;

5.1.27.“Үндэсний төлбөрийн систем” гэж төгрөг, гадаад валютаар хийгдэх шилжүүлэг болон төлбөрийн даалгаврын боловсруулалт хийх, илгээх, дамжуулах, хүлээн авахтай холбоотой үйлчилгээ, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах үйл ажиллагаа, төлбөрийн систем, клирингийн систем болон төлбөр тооцооны систем, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хэсэгчлэн болон бүхэлдээ үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа системийн оператор, оролцогч болон тэдгээрийн нэрийн өмнөөс төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч гуравдагч этгээд, холбогдох эрх зүйн зохицуулалт, тэдгээрийн цогц нэгдлийг;

5.1.28.“үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” гэж эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлтэйгээр дор дурдсан үйл ажиллагааг явуулах хуулийн этгээдийг:

5.1.28.1.биет хэлбэртэй үнэт цаасны эзэмшигчийн нэрийн шилжүүлгийг цахимжуулах, үнэт цаасыг биет бус хэлбэрт шилжүүлэх, биет бус хэлбэрээр гаргах боломжийг бүрдүүлэх;

5.1.28.2.үнэт цаасны гүйлгээний бүртгэлийг хөтлөх;

5.1.28.3.үнэт цаасны кастодианы үйлчилгээ үзүүлэх;

5.1.28.4.үнэт цаасыг цахим эсхүл биет хэлбэрээр өөр дээрээ байршуулах.

5.1.29.“үр дүнгийн тооцоолол” гэж системийн хоёр ба түүнээс дээш тооны оролцогчийн харилцан хүлээсэн төлбөрийн үүргийн цэвэр дүн болох үр дүнгийн тооцооллын хаалтын дүнг тодорхойлсныг;

5.1.30.“үр дүнгийн тооцооллын хаалтын дүн” гэж төлбөр тооцооны дүрэм, үр дүнгийн тооцоолол хийх зохицуулалтын дагуу хийгдсэн үр дүнгийн төлбөр тооцооны дүнг;

5.1.31.“үр дүнгийн тооцоолол хийх зохицуулалт” гэж хэд хэдэн авлага эсхүл үүргийг хоёр талын үр дүнгийн тооцоолол, олон талын үр дүнгийн тооцоолол, үүрэг дуусгавар болгох үеийн үр дүнгийн тооцоолол, үүрэг гүйцэтгэх боломжгүй үеийн үр дүнгийн тооцоолол, төлбөрийн үр дүнгийн тооцоолол эсхүл эдгээрийн холимог хэлбэрийн үр дүнгийн тооцооллын үндсэн дээр нэг цэвэр авлага эсхүл үүрэг болгох тухай төлбөр тооцооны дүрэмд тодорхойлсон зохицуулалтыг;

5.1.32.“үр дүнгийн төлбөр тооцоо” гэж тухайн өдөр оролцогчдын хооронд хийгдсэн шилжүүлгийн үр дүнгийн тооцооллыг нэг болон түүнээс дээш удаа, тогтоосон хугацаанд холбогдох дансанд тусгах ажиллагааг;

5.1.33.“үүрэг гүйцэтгэх боломжгүй болох үеийн үр дүнгийн тооцоолол” гэж урьдчилан тодорхойлсон нөхцөл үүссэн үед үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болсон оролцогчийн төлбөр тооцоог гүйцэтгэх зорилгоор хийх үр дүнгийн тооцооллын онцгой хэлбэрийн зохицуулалтыг;

5.1.34.“үүрэг дуусгавар болгох үеийн үр дүнгийн тооцоолол” гэж талуудын гэрээгээр хүлээсэн үүргийг харилцан тооцох, шинэ үүргээр орлуулах замаар операторын гүйцэтгэх үр дүнгийн тооцооллын зохицуулалтыг;

5.1.35.“цахим мөнгө” гэж Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт-төгрөгтэй адил үнэ цэнэ бүхий дараахь шинжийг агуулсан бэлэн бус төлбөрийн хэрэгслийг:

5.1.35.1.Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Монголбанкны зөвшөөрөлтэйгээр гаргасан;

5.1.35.2.мөнгөн дүн нь аливаа төхөөрөмжид цахим хэлбэрээр хадгалагдсан;

5.1.35.3.мөнгөн хөрөнгөөр баталгаажсан;

5.1.35.4.цахим мөнгө гаргагч, түүний харилцагчаас бусад гуравдагч этгээд төлбөрт хүлээн зөвшөөрсөн;

5.1.35.5.цахим мөнгө нь мөнгөн хөрөнгөд, мөнгөн хөрөнгө нь цахим мөнгөнд чөлөөтэй хөрвөнө;

5.1.36.“цахим шилжүүлэг” гэж харилцагчаас цахим төхөөрөмжийн тусламжтайгаар төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад хандаж эхлүүлсэн мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлгийг;

5.1.37.“шилжүүлэг” гэж аливаа этгээдээс төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчээр дамжуулан мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйл ажиллагааг;

5.1.38.“шууд бус оролцогч” гэж өөрийн болон өөрийн харилцагчийн бусад оролцогч, тэдгээрийн харилцагчтай хийх төлбөр тооцоог гэрээ бүхий шууд оролцогчоор дамжуулан гүйцэтгэж байгаа системийн оролцогчийг;

5.1.39.“шууд оролцогч” гэж өөрийн болон өөрийн харилцагч, гэрээ бүхий шууд бус оролцогчийн төлбөр тооцоог хариуцан гүйцэтгэж байгаа системийн оролцогчийг;

5.1.40.“эцсийн төлбөр тооцоо” гэж аливаа нөхцөлд үл буцаагдах төлбөр тооцоог.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

Үндэсний төлбөрийн систем дэх Монголбанкны бүрэн эрх

6 дугаар зүйл.Монголбанкны бүрэн эрх

6.1.Монголбанк нь Үндэсний төлбөрийн системийн тасралтгүй, найдвартай, үр ашигтай ажиллагааг хангах зорилгын хүрээнд Үндэсний төлбөрийн системийг зохион байгуулж, зохицуулж, хяналт тавина.

6.2.Монголбанк энэ хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэгт заасны дагуу Үндэсний төлбөрийн системийг бүхэлд нь болон түүний бүрэлдэхүүн хэсгийг зохицуулж, хяналт тавихдаа нийтийн болон төлбөрийн системийн хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалж, төлбөрийн үйлчилгээний зах зээл дэх өрсөлдөөнийг дэмжинэ.

6.3.Монголбанк дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.3.1.Үндэсний төлбөрийн системийн бодлогыг тодорхойлох;

6.3.2.төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд, системийн операторт зөвшөөрөл олгох;

6.3.3.төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчид төлбөрийн хэрэгсэл гаргах зөвшөөрөл олгох;

6.3.4.зөвшөөрөл авсан этгээд, түүний төлбөрийн системд хамаарах үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага, тэдгээрт холбогдох журам, дүрэм, стандарт, зааварчилгааг баталж, хэрэгжилтийг хангуулах;

6.3.5.нийтийн эрх ашгийг хамгаалах;

6.3.6.төлбөрийн, клирингийн болон төлбөр тооцооны систем, төлбөрийн хэрэгсэл гаргахтай холбоотой бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэх;

6.3.7.Үндэсний төлбөрийн систем, түүнд холбогдох үйл ажиллагаа, системийн оролцогч, оператор болон тэдгээрийн үйл ажиллагаа, энэ хуульд тодорхойлсон болон шинээр бий болох төлбөрийн хэрэгсэл, төлбөрийн үйлчилгээг зохицуулахтай холбогдсон дүрэм, журам батлах, шийдвэр гаргах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих.

7 дугаар зүйл.Монголбанкны оролцоо

7.1.Монголбанк төлбөрийн системийн тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг хангах зорилгоор систем, системийн оператор болон оролцогчид зориулж үйл ажиллагааны нөхцөлийг бүрдүүлж болно.

7.2.Монголбанк энэ хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсэгт заасан нөхцөлийг бүрдүүлэхдээ дараахь хэлбэрээр оролцож болно:

7.2.1.системийг үүсгэн байгуулах, эзэмших, ажиллуулах, хамтран эзэмших эсхүл системд оролцох;

7.2.2.Монголбанкны нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор арилжааны төлбөр тооцооны төвийн үүрэг гүйцэтгэх;

7.2.3.оператор, оролцогчийн системд илгээсэн шилжүүлгийн клиринг болон төлбөр тооцоог гүйцэтгэхэд ашиглагдах дансыг өөр дээрээ байршуулах;

7.2.4.системийн үйл ажиллагаанд ашиглаж болох үнэт цаасыг оператор болон оролцогчийн дансанд байршуулах;

7.2.5.барьцаа хөрөнгөд үндэслэн системийн оролцогчид өдрийн зээл олгох;

7.2.6.Төв банкны үнэт цаасны хувьд үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн үүрэг гүйцэтгэх.

8 дугаар зүйл.Үндэсний төлбөрийн систем, түүний үйл ажиллагаанд хяналт тавих Монголбанкны бүрэн эрх

8.1.Монголбанк нь төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах, систем ажиллуулах болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээдэд тавигдах ерөнхий шаардлагыг тодорхойлж, стандартыг батална.

8.2.Монголбанк нь энэ хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах зорилгоор зөвшөөрөл бүхий төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн хэрэгсэл гаргагч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд болон операторт зохистой засаглал, удирдлага, үйл ажиллагаа, хэрэглэгчтэй холбоотой харилцаа, систем хоорондын хамаарал зэрэг асуудлыг зохицуулахтай холбогдсон дүрэм, журам баталж, шийдвэр гаргаж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавина.

8.3.Монголбанк нь Үндэсний төлбөрийн системийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх хүрээнд төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн хэрэгсэл гаргагч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, операторын үйл ажиллагааг хянан шалгах, энэ хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсэгт заасан албадлагын арга хэмжээ авах эрхтэй.

8.4.Монголбанкны хяналт шалгалтыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн томилсон хянан шалгагч хэрэгжүүлнэ.

9 дүгээр зүйл.Монголбанкны хянан шалгагч, аудиторын бүрэн эрх

9.1.Монголбанкны хянан шалгагч, аудитор нь Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийг эдэлж, баталгаагаар хангагдана.

10 дугаар зүйл.Мэдээлэл авах

10.1.Оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь Монголбанк, түүний хянан шалгагчийн шаардсаны дагуу өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүхий л баримт бичиг, данс бүртгэл, тайлан, тэнцэл, санхүүгийн баримт, тайлбар, лавлагаа, шаардлагатай бусад баримтыг тогтоосон хугацаанд гаргаж өгнө.

10.2.Оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь энэхүү хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсэгт заасан мэдээллийн үнэн зөв байдлыг хариуцна.

10.3.Монголбанк нь оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээдийн данс, бүртгэл тооцоо, баримт бичиг бусад бүртгэлийн баримтад дор заасан давтамжтайгаар аудит хийх, бие даасан аудиторыг томилж болох бөгөөд оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь Монголбанкны аудитор, түүнээс томилсон аудиторт шалгалт хийх боломжийг бүрдүүлнэ:

10.3.1.жилд нэг удаа;

10.3.2.зохицуулалттай холбоотой асуудал үүссэн үед.

11 дүгээр зүйл.Мэдээллийн ил тод байдал

11.1.Монголбанк энэ хуульд заасан чиг үүргээ гүйцэтгэхдээ олж авсан мэдээлэл, баримт бичгийг дор зааснаас бусад тохиолдолд аливаа этгээдэд шууд болон шууд бусаар задруулж үл болно:

11.1.1.энэ хуульд заасан чиг үүргийг гүйцэтгэх;

11.1.2.Үндэсний төлбөрийн системийн үр ашигтай, найдвартай, аюулгүй байдал, санхүүгийн нэгдмэл байдлыг хангах шаардлагатай нөхцөл байдал үүссэн;

11.1.3.шүүх, прокурорын байгууллагын удирдлага хүсэлт гаргасан, эсхүл авлигатай тэмцэх байгууллага, цагдаагийн байгууллагын хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагааны шаардлагаар, түүнчлэн тагнуулын байгууллага мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон мэдээллийг шалгах шаардлагаар тэдгээрийн удирдлагын хүсэлтийг прокурор зөвшөөрсөн;

11.1.4.шүүхийн шийдвэр гарсан;

11.1.5.Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу хүлээсэн үүргийг биелүүлэх.

12 дугаар зүйл. Ажил, үйлчилгээний шимтгэл

12.1. Монголбанк нь хяналт тавих, зохицуулалт хийх үйл ажиллагаатай холбогдсон шууд болон шууд бус зардлыг нөхөх зорилгоор оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээдэд шимтгэл ногдуулна.

12.2. Монголбанк нь энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан үйл ажиллагаа явуулж, тоног төхөөрөмж ашиглуулсны шимтгэл авна.

12.3. Үндэсний төлбөрийн системийн үйл ажиллагаатай холбоотой шимтгэлийн нөхцөл, хувь хэмжээг Монголбанкны Ерөнхийлөгч батална.

13 дугаар зүйл. Хамтын ажиллагаа

13.1. Монголбанк энэ хуулийн хүрээнд дараахь байгууллагатай хамтран ажиллаж болно:

13.1.1. санхүүгийн байгууллагыг хянан зохицуулах чиг үүрэг бүхий байгууллага;

13.1.2. төлбөрийн үйлчилгээ, түүний үйл ажиллагаанд шууд болон шууд бусаар оролцогч этгээд;

13.1.3. Монгол Улсын хөрөнгийн зах зээлийн зохицуулалт, хяналт, шалгалтад шууд болон шууд бусаар оролцогч этгээд;

13.1.4. төлбөрийн системийн бодлого тодорхойлох, хяналт тавих үүрэг бүхий гадаад улсын төв банк болон олон улсын бусад байгууллага.

13.2. Монголбанк энэ хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсэгт заасан эрх бүхий байгууллагатай харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулж, хамтран ажиллаж болно.

13.3. Монголбанк энэ хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсэгт заасан эрх бүхий байгууллагатай харилцахдаа энэ хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2 дахь хэсэгт заасан санамж бичгийг удирдлага болгоно.

14 дүгээр зүйл. Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөл

14.1. Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөлийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар байгуулна.

14.2. Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөл нь системийн үйл ажиллагааны болон техникийн стандартыг тогтоох, төлбөрийн болон үнэт цаасны клиринг, төлбөр тооцоо, төлбөрийн үйлчилгээнд нөлөөлж болзошгүй бусад асуудлыг зохицуулах, хянах талаар зөвлөмж гаргана.

14.3.Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөлийн бүтэц зохион байгуулалт, үйл ажиллагааг зохицуулсан журам, дүрмийг Монголбанкны Ерөнхийлөгч батална.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ **Зөвшөөрөл**

15 дугаар зүйл.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх хүсэлт гаргагчид тавих шаардлага

15.1.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх хүсэлт гаргагч нь дараахь шаардлагыг хангасан байна:

15.1.1.холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу үүсгэн байгуулж бүртгүүлсэн;

15.1.2.эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон өөрийн хөрөнгө, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хангасан;

15.1.3.дотоод хяналт, эрсдэлийн удирдлагын зохистой тогтолцоо бүхий төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх шаардлагыг хангахуйц техникийн болон зохион байгуулалтын чадвартай байх;

15.1.4.хэрэглэгчээс эсхүл бусад төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчээс төлбөр гүйцэтгэхийн тулд хүлээж авсан мөнгөн хөрөнгийг өөр зорилгоор ашиглах, гуравдагч этгээдийн мөнгөн хөрөнгөтэй нийлүүлэх зэргээс хамгаалсан, төлбөрийн чадваргүй болсон үед үйлчилгээ үзүүлэгчийн бусад үүрэг гүйцэтгүүлэгчийн нэхэмжлэлээс тусгаарлах боломж бүхий тогтолцоотой байх;

15.1.5.таван жилийн төсвийн төсөөллийн бодит тооцоолол бүхий дэлгэрэнгүй стратеги болон бизнес төлөвлөгөөтэй байх;

15.1.6.төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг, туршлага, мэргэжлийн ёс зүй, мэргэшлийн ур чадвар бүхий боловсон хүчинтэй байх;

15.1.7.тухайн системд зөвшөөрөгдсөн гүйлгээний төлбөр тооцоог гүйцэтгэхэд шаардлагатай төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг баталгаажуулах, зээлийн эрсдэлээс хамгаалсан байх;

15.1.8.зөвшөөрөл нь санхүүгийн тогтвортой байдал, нийтийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгод нийцсэн байх;

15.1.9.Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөлийг хангах.

15.2.Монголбанк нь дор дурдсан хүчин зүйлсийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр энэ хуулийн 15.1.2-д заасан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг тогтоох ба зөвшөөрөл авч байгаа этгээдийн зөвшөөрлийн нөхцөлд тодорхой тусгана:

15.2.1.үзүүлэх төлбөрийн үйлчилгээний төрөл;

15.2.2.төлбөрийн дундаж дүн;

15.2.3.холбогдох бусад хүчин зүйлс.

15.3.Хуульд заасны дагуу байгуулагдсан төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдэд тавих нэмэлт шаардлагыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан холбогдох журмаар тогтооно.

16 дугаар зүйл.Төлбөрийн хэрэгсэл гаргах хүсэлт гаргагчид тавих шаардлага

16.1.Төлбөрийн хэрэгсэл гаргах хүсэлт гаргагч нь Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан холбогдох журамд заасан шаардлагыг хангасан байна.

17 дугаар зүйл.Систем ажиллуулах хүсэлт гаргагчид тавих шаардлага

17.1.Систем ажиллуулах хүсэлт гаргагч нь дараахь шаардлагыг хангасан байна:

17.1.1.холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу үүсгэн байгуулж бүртгүүлсэн;

17.1.2.эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон өөрийн хөрөнгө, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг хангасан;

17.1.3.дотоод хяналт, эрсдлийн удирдлагын зохистой механизм бүхий систем ажиллуулахад шаардлага хангахуйц техникийн болон зохион байгуулалтын ур чадвартай байх;

17.1.4.Үндэсний төлбөрийн системийн нэгдмэл байдал, системийн тасралтгүй, найдвартай, үр ашигтай ажиллагааг хангах;

17.1.5.төлбөр тооцоог үл саатуулах, төлбөр тооцоог эцэслэх, төлбөрийн үл буцаагдах байдлыг хангах;

17.1.6.систем ажиллуулах шаардлагатай мэдлэг, туршлага, мэргэжлийн ёс зүй, мэргэшлийн ур чадвар бүхий боловсон хүчинтэй байх;

17.1.7.өөрийн системийн оролцогчид эрх тэгш, найдвартай байх шалгуур тавих;

17.1.8.зээлийн, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын, төлбөр тооцооны эрсдэлийг хянах эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоотой байх;

17.1.9.үндсэн системийн үйл ажиллагаа доголдсон нөхцөлд авч хэрэгжүүлэх онцгой байдлын төлөвлөгөөг багтаасан, тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг хангах арга хэмжээ;

17.1.10.зөвшөөрөл нь санхүүгийн тогтвортой байдал, нийтийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгод нийцсэн байх;

17.1.11.Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөлийг хангах.

17.2.Монголбанк нь дор дурдсан хүчин зүйлсийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр энэ хуулийн 17.1.2-д заасан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг тогтоох ба зөвшөөрөл авч байгаа этгээдийн зөвшөөрлийн нөхцөлд тодорхой тусгана:

17.2.1.ажиллуулах системийн төрөл;

17.2.2.тус системээр боловсруулах төлбөрийн тоо ба дүнгийн урьдчилсан тооцоо;

17.2.3.холбогдох бусад хүчин зүйлс.

18 дугаар зүйл.Бүрдүүлэх баримт бичиг

18.1.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл авахдаа хүсэлт гаргагч нь дараахь баримт бичгийг үйлчилгээний төлбөр төлсөн баримтын хамт Монголбанкинд ирүүлнэ:

18.1.1.хүсэлт гаргагчийн эрх зүйн байдлыг тодорхойлсон баримт бичиг;

18.1.2.хүсэлт гаргагчийн үзүүлэх төлбөрийн үйлчилгээний тодорхойлолт, холбогдох бичиг баримт;

18.1.3.төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэхэд ашиглах хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн эх үүсвэр, гарал үүслийг нотлох баримт бичиг;

18.1.4.хүсэлт гаргагч нь зохистой, найдвартай төлбөрийн үйлчилгээг тогтвортой үзүүлэхэд шаардлагатай систем, нөөц, журам, арга хэрэгсийг ашиглах чадвартайг нотолсон, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлж эхэлснээс хойшхи санхүүгийн таван жилийн төсвийн төсөөлөл бүхий бизнес төлөвлөгөө;

18.1.5.төлбөрийн үйлчилгээ хэрэглэгчийн мөнгөн хөрөнгийг хамгаалахын тулд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тодорхойлолт;

18.1.6.хүсэлт гаргагчийн зохистой засаглал, эрсдэлийн удирдлага, нягтлан бодох бүртгэлийн аргачлал бүхий удирдлага зохион байгуулалт, дотоод хяналт зэргийг зохицуулсан эрх зүйн баримт бичиг;

18.1.7.мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүрэгт нийцсэн дотоод хяналтын тогтолцооны тодорхойлолт;

18.1.8.хүсэлт гаргагчийн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, шаардлагатай тохиолдолд агент, салбар, аутсорсинг хийх зохицуулалт, үндэсний эсхүл олон улсын төлбөрийн системд оролцохтой холбоотой тодорхойлолт;

18.1.9.хүсэлт гаргагчтай шууд болон шууд бус ашиг сонирхол бүхий этгээдийн мэдээлэл;

18.1.10. удирдлагын болон төлбөрийн үйлчилгээг хариуцах удирдах ажилтны мэдээлэл;

18.1.11. Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзсэн бусад мэдээлэл.

18.2. Төлбөрийн хэрэгсэл гаргах зөвшөөрөл авахдаа хүсэлт гаргагч нь Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан холбогдох журамд заасан баримт бичгийг бүрдүүлж Монголбанкинд ирүүлнэ.

18.3. Систем ажиллуулах зөвшөөрөл авахдаа хүсэлт гаргагч нь дараахь баримт бичгийг үйлчилгээний төлбөр төлсөн баримтын хамт Монголбанкинд ирүүлнэ:

18.3.1. хүсэлт гаргагчийн эрх зүйн байдлыг тодорхойлсон баримт бичиг;

18.3.2. хүсэлт гаргагчийн ажиллуулах системийн төрлийг тодорхойлсон бичиг баримт, системийн дүрэм;

18.3.3. систем ажилуулахад ашиглах хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн эх үүсвэр, гарал үүслийг нотлох баримт бичиг;

18.3.4. хүсэлт гаргагчийн систем ажиллуулж эхлэх хугацаанаас хойшхи санхүүгийн таван жилийн төсвийн төсөөлөл бүхий бизнес төлөвлөгөө;

18.3.5. хүсэлт гаргагчийн зохистой засаглал, эрсдэлийн удирдлага, нягтлан бодох бүртгэлийн аргачлал бүхий удирдлага зохион байгуулалт, дотоод хяналт зэргийг зохицуулсан эрх зүйн баримт бичиг;

18.3.6. хүсэлт гаргагчийн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, шаардлагатай тохиолдолд аутсорсинг хийх зохицуулалт, үндэсний болон олон улсын төлбөрийн системд оролцохтой холбоотой мэдээлэл;

18.3.7. мэдээллийн технологийн систем болон техникийн тодорхойлолт:

18.3.7.1. системийн бүтэц, ажиллагаа;

18.3.7.2. үндсэн системийн үйл ажиллагаа доголдсон нөхцөлд авч хэрэгжүүлэх онцгой байдлын төлөвлөгөөг багтаасан, тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг хангах арга хэмжээ;

18.3.7.3. системд гүйлгээний мэдээллийг боловсруулах болон хадгалах явцад мэдээллийг задруулах, буруугаар ашиглах, устгах, өөрчлөх, хулгайлах, мэдээлэл алдагдах зэрэг аливаа хохирлоос хамгаалах арга хэмжээ;

18.3.8. оролцогч төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадваргүй эсхүл төлбөрийн чадваргүй болсны улмаас системд учруулах эрсдэлийг хязгаарлах, удирдах арга хэмжээ, эрсдэлийн дүн шинжилгээ;

18.3.9. хүсэлт гаргагчтай шууд болон шууд бус ашиг сонирхол бүхий этгээдийн мэдээлэл;

- 18.3.10. удирдлагын болон системийг хариуцах удирдах ажилтны мэдээлэл;
- 18.3.11. Монголбанкнаас шаардсан бусад мэдээлэл.

18.4. Энэ хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1, 18.2, 18.3 дахь хэсэгт заасны дагуу бүрдүүлж өгсөн баримт бичгийг дутуу буюу тодорхой бус гэж үзвэл Монголбанк нэмэлт баримт бичиг шаардах эрхтэй бөгөөд хүсэлт гаргагч, түүний үйл ажиллагаа, эрх бүхий албан тушаалтантай холбоотой асуудлаар холбогдох эрх бүхий байгууллагаас тодорхойлолт, лавлагаа гаргуулан авч болно.

18.5. Монголбанк нь зөвшөөрөл авах шаардлагатай төлбөрийн үйлчилгээ, төлбөрийн хэрэгслийн нэр төрлийг тодорхойлно:

- 18.5.1. мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ;
- 18.5.2. цахим хөрөнгийн шилжүүлэг;
- 18.5.3. цахим мөнгө;
- 18.5.4. бусад.

19 дүгээр зүйл. Зөвшөөрөл олгох

19.1. Монголбанк нь төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах болон систем ажиллуулах зөвшөөрлийг олгох эсэх шийдвэрийг энэ хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1, 19.2, 19.3 дахь хэсэгт заасан хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 60 хоногийн дотор гаргаж, энэ тухай зөвшөөрөл хүсэгчид гурав хоногийн дотор бичгээр мэдэгдэнэ.

19.2. Засгийн газрын төлбөр, түүнтэй холбогдох төлбөр тооцоог Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн дагуу гүйцэтгэх бөгөөд санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага түүнд Үндэсний төлбөрийн системд оролцох зөвшөөрөл олгогдсонд тооцно. Зөвшөөрөл олгогдсонд тооцох нь энэ хуулийг дагаж мөрдөх үүргээс чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

19.3. Энэ хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.5 дахь хэсэгт заасан төлбөрийн үйлчилгээ, төлбөрийн хэрэгсэлд Монголбанк хяналт тавьж, шалгалт хийж, холбогдох шаардлагыг хангуулна.

20 дугаар зүйл. Зөвшөөрөл олгохоос татгалзах

20.1. Монголбанк дараахь нөхцөлд төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах болон систем ажиллуулах зөвшөөрөл олгохгүй:

- 20.1.1. энэ хуулийн 15, 16, 17 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангаагүй;
- 20.1.2. хүсэлт гаргагчийн дүрэм, үйл ажиллагаа зэрэг хууль тогтоомжтой зөрчилдсөн;

- 20.1.3. хувь нийлүүлэх хөрөнгийн эх үүсвэр, гарал үүслийг нотлох баримт бичгийг шаардлагын дагуу бүрэн гүйцэд ирүүлээгүй болон бүрдүүлсэн баримт бичиг нь

хуурамч, өөрийн хөрөнгийг зээлийн эх үүсвэрээр бүрдүүлсэн, тухайн хуулийн этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтнаар ажиллах этгээд энэ хуульд заасан шалгуурыг хангаагүй;

20.1.4.холбогдох бусад хууль тогтоомж, санхүүгийн хянан зохицуулах эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэрт нийцээгүй.

21 дүгээр зүйл.Зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагааг хориглох

21.1.Аливаа этгээд Монголбанкнаас албан ёсны зөвшөөрөлгүйгээр төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий үйл ажиллагаа эрхлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах, энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.14 дэх заалтад тодорхойлсон систем ажиллуулахыг хориглоно.

22 дугаар зүйл.Зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэх

22.1.Монголбанкнаас зөвшөөрөөгүй тохиолдолд энэ хуулийн дагуу олгогдсон зөвшөөрөл эсхүл аливаа эрхийг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн бусдад шилжүүлэхийг хориглоно. Энэ заалтыг зөрчиж, бусдад шилжүүлсэн аливаа зөвшөөрлийг хүчингүйд тооцно.

22.2.Энэ хуулийн дагуу олгогдсон зөвшөөрлийг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн шилжүүлж авах тухай хүсэлт гаргагчид энэ хуулийн 15, 16, 17 дугаар зүйл нэгэн адил үйлчилнэ.

23 дугаар зүйл.Зөвшөөрлийн нөхцөл, зөвшөөрөл эзэмшигчид тавих шаардлага

23.1.Энэ хуулийн дагуу олгосон зөвшөөрлийн нөхцөлийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтоож, шаардлагатай гэж үзвэл нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

23.2.Зөвшөөрөл эзэмшигчийн удирдах албан тушаалтан, ажилтан эсхүл зөвшөөрөл эзэмшигчийн өмнөөс үйл ажиллагаа явуулж байгаа агент нь тухайн албан тушаал, үйл ажиллагааг эрхлэхэд шаардлагатай мэдлэг, туршлага, мэргэжлийн ёс зүй, мэргэшлийн ур чадвартай байх нөхцөлийг хангаж ажиллана.

23.3.Зөвшөөрөл эзэмшигч нь энэ хуулийн 15, 16, 17 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг тогтмол хангаж ажиллана.

23.4.Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын хангах зорилго бүхий сан байгуулж, ажиллуулах.

24 дүгээр зүйл.Зөвшөөрөл эзэмшигчийн төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагааны баримт бичгийн хадгалалт, хамгаалалт

24.1.Оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь төлбөрийн системд холбогдох

үйл ажиллагааны болон захиргааны явцад бий болсон баримт бичгийг хүлээн авсан эсхүл үүсгэсэн өдрөөс хойш 15-аас доошгүй жил хадгална.

24.2.Энэ хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1 дэх хэсэгт заасан баримт бичгийг Монголбанк болон холбогдох төрийн байгууллагын хамтран баталсан журмын дагуу хадгалж, хамгаална.

25 дугаар зүйл.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох

25.1.Монголбанк нь тусгай зөвшөөрлийг тухайн зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйл ажиллагааны онцлог, зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан дараахь үндэслэлээр түдгэлзүүлнэ:

25.1.1.зөвшөөрлийн нөхцөлд заасан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг 80 хүртэл хувиар хангаагүй;

25.1.2.энэ хуульд заасан бусад шаардлагыг хангаж ажиллаагүй.

25.2.Монголбанк нь тусгай зөвшөөрлийг дараахь үндэслэлээр хүчингүй болгож нийтэд зарлана:

25.2.1.зөвшөөрөл эзэмшигчийг дампуурсан буюу төлбөрийн чадваргүй болсныг зарласан эсхүл татан буулгах тухай эрх бүхий байгууллагын шийдвэр гарсан;

25.2.2.зөвшөөрөл авахдаа хуурамч баримт бичиг бүрдүүлсэн нь зөвшөөрөл авснаас хойш илэрсэн;

25.2.3.Монголбанкнаас зөвшөөрөл авснаас хойш зургаан сараас дээш хугацаанд зөвшөөрөлд заасан үйл ажиллагаа эрхэлж эхлээгүй;

25.2.4.зөвшөөрлийн нөхцөлд заагдсан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаа 80 дээш хувиар хангаагүй;

25.2.5.хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ, бүтцэд өөрчлөлт оруулахдаа хуурамч баримт бичиг бүрдүүлсэн.

25.3.Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх эсхүл хүчингүй болгох тухай Монголбанкны шийдвэрийн талаар зөвшөөрөл эзэмшигч 10 хоногийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй бөгөөд гомдол гаргасан нь Монголбанкны шийдвэрийг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

**Аутсорсинг хийх, гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан
Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх**

**26 дугаар зүйл.Аутсорсинг хийх этгээд болон гэрээт төлөөлөгчид
тавих шаардлага, хариуцлага**

26.1.Оператор нь үйл ажиллагааныхаа тодорхой хэсгийг гуравдагч хуулийн этгээдээр хийлгүүлэх /цаашид “аутсорсинг хийх” гэх/ тохиолдолд энэхүү хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан шаардлагад нийцсэн хуулийн эдгээдтэй гэрээ байгуулна.

26.2.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь төлбөрийн үйлчилгээний тодорхой хэсгийг аутсорсинг хийх бол энэхүү хуулийн 15 дугаар зүйлд, гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан үзүүлэх бол Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан журамд тус тус заасан шаардлагад нийцсэн хуулийн эдгээдтэй гэрээ байгуулна.

26.3.Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь аутсорсингийн үйлчилгээ үзүүлж байгаа хуулийн этгээд болон гэрээт төлөөлөгчийн төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагааны бүрэн хариуцлагыг хүлээнэ.

27 дугаар зүйл.Аутсорсинг хийх

27.1.Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд нь зөвхөн Монголбанкны зөвшөөрлөөр үйл ажиллагааны аутсорсинг хийх бөгөөд зөвшөөрөл авах хүсэлт гаргахдаа тухайн үйлчилгээнд хамаарах, Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзсэн мэдээллийг гаргаж өгнө.

27.2.Монголбанк нь энэ хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1 дэх хэсэгт заасан хүсэлт, мэдээллийг хүлээж авч, хянасны үндсэн дээр дараахь үйл ажиллагаанд сөргөөр үл нөлөөлөх тохиолдолд аутсорсинг хийх зөвшөөрөл олгох эсэхийг шийдвэрлэнэ:

27.2.1.оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээдийн дотоод хяналт;

27.2.2.оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд энэ хуульд заасан шаардлага хангаж байгаа эсэхэд Монголбанкнаас тавих хяналт;

27.2.3.хэрэглэгчийн мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдал, үйл ажиллагааны тасралтгүй, найдвартай байдал.

27.3.Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд нь онцгой ач холбогдол бүхий үйл ажиллагааны аутсорсинг хийх тохиолдолд Монголбанкнаас дараахь шаардлага тавина:

27.3.1.аутсорсинг хийснээр удирдлагын үүрэг хариуцлага шилжихгүй байх;

27.3.2.хэрэглэгчийн өмнө хүлээсэн төлбөрийн хэрэгсэл гаргагчийн үүрэг, хариуцлага, тэдгээрийн хоорондын харилцаанд нөлөөлөхгүй байх;

27.3.3.оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд нь энэ хуулийн дагуу тухайн үйл ажиллагааны зөвшөөрөл авах үед болон авснаас хойш хангаж байгаа шалгуур үзүүлэлтийг дордуулахгүй байх;

27.3.4.төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах болон систем ажилуулах зөвшөөрлийг олгох үндэслэл болсон аливаа нөхцөлийг хасахгүй эсхүл өөрчлөхгүй байх.

27.4.Доголдол, саатал нь оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээдийн зөвшөөрлийн нөхцөл, санхүүгийн үзүүлэлт, үйлчилгээний тасралтгүй, найдвартай байдалд тавигдах шалгуур үзүүлэлтэд үлэмж нөлөөлөхөөр бол тухайн үйл ажиллагааг онцгой ач холбогдол бүхий гэж тооцно.

28 дугаар зүйл. Гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх

28.1.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан хэрэглэгчид төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх бол шаардлагатай баримт бичгийг үйлчилгээний төлбөр төлсөн баримтын хамт Монголбанкинд ирүүлнэ.

28.2.Монголбанк энэ хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэгт заасан баримт бичгийг хянасны үндсэн дээр гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрөл олгох эсэхийг шийдвэрлэнэ.

28.3.Гэрээт төлөөлөгч бүрийг Монголбанкинд бүртгүүлэх бөгөөд Монголбанк гэрээт төлөөлөгчийн бүртгэлийг хөтөлж, нийтэд мэдээлнэ.

28.4.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь Монголбанкны зөвшөөрөлгүйгээр гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно.

28.5.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан үзүүлсэн төлбөрийн үйлчилгээний бүх хариуцлагыг хүлээнэ.

28.6.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь тухайн гэрээт төлөөлөгч түүний өмнөөс үйлчилгээ үзүүлж байгааг хэрэглэгчид мэдээлэх үүргийг хангуулна.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ Системийн дүрэм

29 дүгээр зүйл.Системийн дүрмийг тогтоох

29.1.Оператор нь системийн зохистой засаглал, удирдлага, үйл ажиллагааны дүрэмтэй байна. Дүрэмд дараахь зүйлийг тусгана:

29.1.1.төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын, зээлийн болон төлбөр тооцооны эрсдэлийн удирдлага;

29.1.2.төлбөрийн даалгавар болон төлбөр тооцоог эцсийн гэж тооцох нөхцөл, хугацаа;

29.1.3.оролцогч, операторын компаний зохистой засаглал, системд оролцох болон болзошгүй нөхцөл байдлын зохицуулалт, үйл ажиллагааны эрсдэл, эрх, үүрэг.

29.2.Энэ хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсэгт заасан дүрэм нь энэ хуульд заасан шаардлага, системийн зохистой засаглал, удирдлага, үйл ажиллагаатай холбогдуулан Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан захиргааны акт, захиргааны хэм хэмжээний акт, зөвлөмж болон аргачлалтай нийцсэн байна.

29.3.Системийн оператор нь энэ хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсэгт заасан дүрмийг Монголбанкинд хүргүүлж, хянуулж, бүртгэлийн дугаар авснаар хүчин төгөлдөр болно.

30 дугаар зүйл.Дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах

30.1.Монголбанк дараахь асуудлаар энэ хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсэгт заасан дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эсхүл хүчингүй болгох арга хэмжээ авна:

- 30.1.1.нийтийн ашиг сонирхол;
- 30.1.2.системийн оролцогчийн ашиг сонирхол;
- 30.1.3.ирээдүйд тухайн системд оролцох этгээдийн ашиг сонирхол;
- 30.1.4.Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзсэн бусад асуудал.

30.2.Оператор нь доорх нөхцөлийг хангаагүй тохиолдолд системд болон энэ хуулийн 30-р зүйл заасан дүрэмд системийн бүтэц, үйл ажиллагаа, эсхүл удирдлагад нөлөөлж болохуйц нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулахыг хориглоно:

- 30.2.1.Монголбанкнаас бичгээр зөвшөөрөл авсан;
- 30.2.2.Монголбанкнаас бичгээр зөвшөөрөл авсны дараа өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болохоос 30 хоногийн өмнө оролцогчид мэдэгдсэн.

30.3.Монголбанк нь мөнгөний бодлого, санхүүгийн тогтвортой байдал, эсхүл нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор операторт системд өөрчлөлт оруулах зөвшөөрөл өгч болох бөгөөд энэ нь энэ хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.2.2 дахь заалтад хамаарахгүй.

31 дүгээр зүйл.Системд оролцох

31.1.Системийн дүрэм нь эрх тэгш, үл ялгаварласан, тэнцвэртэй байдлыг хангасан байна.

31.2.Оператор нь дараахь эрсдэлээс хамгаалахдаа оролцогчийн систем дэх оролцоог зайлшгүй шаардлагатай хэмжээнээс хэтрүүлэн хязгаарлаж үл болно:

- 31.2.1.зээлийн, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын болон системийн;
- 31.2.2.төлбөр тооцооны;

31.2.3.мэдээллийн систем эсхүл дотоод хяналтын доголдлын улмаас үүссэн, урьдчилан мэдэх боломжгүй байсан алдагдал хүлээх.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ Хэрэглэгчийг хамгаалах

33 дугаар зүйл.Үйлчилгээний хураамж

33.1.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон оператор нь хэрэглэгчээс үйлчилгээний төлбөр, шимтгэл авдаг бол энэ хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2, 33.3 дахь заалтад заасны дагуу нийтэд түгээнэ.

33.2.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн энэ хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1 дэх хэсэгт заасан төлбөр, шимтгэлтэй холбоотой мэдээллийг хэрэглэгчийн үйлчилгээ авч болзошгүй газарт ил тод, харагдахуйц байршуулна.

33.3.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн энэ хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1 дэх хэсэгт заасан мэдээлэл нь Монголбанкнаас тавих шаардлагыг хангасан байна.

33.4.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон оператор нь энэ хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.1 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг биелүүлээгүй бол харилцагчаас аливаа төлбөр, шимтгэл авахыг хориглоно.

34 дүгээр зүйл.Үйлчилгээний нөхцөлийн ил тод байдал

34.1.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь хэрэглэгчтэй гэрээ байгуулахдаа хэрэглэгчид ойлгомжтой байдлаар үйлчилгээний нөхцөл болон талуудын хүлээх үүргийг ил тод танилцуулна.

34.2.Энэ хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1 дэх хэсэгт заасан үйлчилгээний нөхцөлд дараахь мэдээлэл хамаарна:

34.2.1.хэрэглэгчийн зөвшөөрөөгүй төлбөрийн үйлчилгээ, төлбөрийн хэрэгсэл /төлбөрийн карт гэх мэт/, түүний нууц код болон дансны хандалтын /интернет, мобайл гэх мэт/ нууц код зэргийг хулгайд алдсан, гээгдүүлсэн, үрэгдүүлсэн, зөвшөөрөлгүй этгээд ашигласан, гуравдагч этгээд мэдсэн байж болзошгүй тохиолдолд нэн даруй мэдэгдэх талаар хэрэглэгчийн хүлээх хариуцлага;

34.2.2.хэрэглэгч зөвшөөрөөгүй төлбөрийн үйлчилгээ хийгдсэн эсхүл хийгдсэн байж болзошгүй гэж үзсэн тохиолдолд холбоо барих утасны дугаар;

34.2.3.энэ хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.2.2 дахь заалтад заасан мэдэгдлийг хэрэглэгчээс хүлээж авах, баталгаажуулах арга хэмжээ;

34.2.4.хэрэглэгчийн хийсэн төлбөр хүчин төгөлдөр болох хугацаа;

34.2.5.хэрэглэгчийн хийж болох төлбөрийн үйлчилгээний шинж чанар, төрөл, давтамж болон үнийн дүнгийн хязгаарлалт;

34.2.6.төлбөрийн үйлчилгээний шимтгэл;

34.2.7.урьдчилж зөвшөөрөл олгосон төлбөрийн үйлчилгээний хүрээнд төлбөрийг зогсоох хэрэглэгчийн эрх болон түүнд холбогдох зохицуулалт;

34.2.8.төлбөрийн үйлчилгээтэй холбоотой мэдээллийг авах хэрэглэгчийн эрх;

34.2.9.алдаа гарсан үед залруулга хийх зохицуулалт, түүнд холбогдох хэрэглэгчийн эрх;

34.2.10.хэрэглэгчийн өмнө хүлээх төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн хариуцлага;

34.2.11.хэрэглэгч нууц гэж үзсэн аливаа мэдээллийг эрх бүхий гуравдагч этгээдэд гаргаж өгөх нөхцөл;

34.2.12.төлбөрийн хэрэгсэл гаргагчаас бусад этгээдийн ажиллуулж байгаа АТМ болон цахим төхөөрөмжөөр шилжүүлэг хийсэн тохиолдолд шимтгэл төлж болзошгүй тухай мэдээлэл.

34.3.Үйлчилгээний нөхцөл нь энгийн, ойлгомжтой байна.

34.4.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь хэрэглэгчийн дансны нууцлалыг хангах нөхцөлд өөрчлөлт оруулах тохиолдолд Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан холбогдох журамд заасан хугацаанд болон хэлбэрээр хэрэглэгчид мэдэгдэнэ. Төлбөрийн системийн болон хэрэглэгчийн дансны нууцлалыг хамгаалах, сэргээхийн тулд тухайн өөрчлөлтийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрлийн дагуу нэн даруй хийж болно.

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх

35 дугаар зүйл.Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх

35.1.Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.

35.2.Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь тэдгээрийн өмнөөс үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа гэрээт төлөөлөгч, гуравдагч этгээдэд энэ хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1 дэх хэсэгт заасан хууль тогтоомжийг мөрдүүлэх үүргийг хүлээнэ.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

Мөнгөн хөрөнгийн цахим шилжүүлэг, цахим мөнгө

36 дугаар зүйл.Мөнгөн хөрөнгийн цахим шилжүүлгийн хэрэгжилт, нотолгоо

36.1.Мөнгөн хөрөнгийн цахим шилжүүлэг, мөнгөн хөрөнгийн цахим шилжүүлгийн бүртгэлийн бичилтийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу гүйцэтгэнэ.

36.2.Монголбанк нь цахим мэдээний дагуу хийгдсэн мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, төлбөрийн даалгавартай холбогдсон асуудлыг зохицуулах журам, заавар баталж, **шийдвэр гаргаж**, хэрэгжилтэд нь хяналт тавина.

37 дугаар зүйл.Цахим мөнгө гаргах

37.1.Хүсэлт гаргагч нь цахим мөнгө гаргах зорилгоор төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрөл хүссэн бол энэ хуулийн Гуравдугаар бүлэгт заасан шаардлага болон дараахь нөхцөлийг хангана:

37.1.1.цахим мөнгөөр зээл олгохгүй;

37.1.2.цахим мөнгө гаргагч нь эргэлтэнд оруулсан болон буцаан татсан цахим мөнгөний дүнгийн мэдээг санхүүгийн тайланд тусгах ба эдийн засаг дахь цахим мөнгөний нийлүүлэлтийн хэмжээ, эргэлтийн хурд зэрэгт хяналт тавьж, шинжилгээ хийхэд Монголбанкинд шаардлагатай үнэн зөв мэдээллийг гаргаж өгнө;

37.1.3.клирингийн болон төлбөр тооцооны зохицуулалт нь оролцогчийн төлбөр тооцооны системд төлбөр гүйцэтгэх даалгавар үүссэн даруй эцсийн төлбөр тооцоо хийгдэх боломжтой байна;

37.1.4.гаргагч нь цахим мөнгийг төгрөгөөр солих үйл ажиллагааг хэрэглэгчид ойлгомжтой тодорхойлж, хэрэглэгчийн анхны шаардлагаар 1:1 харьцаатай хөрвүүлэх үүрэг хүлээнэ.

37.2.Цахим мөнгөнд хөрвүүлэх зорилгоор хүлээн авсан эсхүл цахим мөнгөнд хөрвөсөн мөнгөн хөрөнгийг бусдаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгөд тооцохгүй.

38 дугаар зүйл.Хязгаарлагдмал хүрээнд үзүүлэх үйлчилгээ

38.1.Хязгаарлагдмал хүрээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа үйлчилгээ үзүүлэгч нь дор дурдсан нөхцөлийг бүхэлд нь эсхүл аль нэгийг хангасан тохиолдолд тухайн үйлчилгээний тодорхойлолт бүхий мэдээллийг Монголбанкинд ирүүлэх үүрэг хүлээнэ:

38.1.1.өмнөх 12 сарын хугацаанд хийсэн гүйлгээний нийт дүн нь Монголбанкнаас тогтоосон дүнгээс хэтэрсэн;

38.1.2.хэрэглэгчийн нийт тоо Монголбанкнаас тогтоосон тооноос хэтэрсэн.

38.2.Монголбанк нь энэ хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.1 дэх хэсэгт заасан мэдээллийн үндсэн дээр тухайн үйл ажиллагаа хязгаарлагдмал хүрээнд хамаарах эсэхийг шийдвэрлэж хариу мэдэгдэнэ.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Төлбөр тооцоо, үр дүнгийн тооцоолол,

төлбөр тооцооны эцэслэлт

39 дүгээр зүйл.Төлбөр тооцоо

39.1.Төлбөр тооцооны системээр дамжуулсан гүйлгээ бүрийн оролцогч хооронд хийгдэх төлбөр тооцоог системийн операторын тогтоосон дүрмийн дагуу хийнэ.

40 дугаар зүйл.Төлбөр тооцооны төлөөлөгч

40.1.Монголбанк оролцогчид дараахь шаардлагыг тавьж болно:

40.1.1.шууд оролцогч нь Монголбанк болон операторын шаардлагын дагуу төлбөр тооцооны дансыг Монголбанкин дээр байршуулах;

40.1.2.оролцогч нь өдөр тутмын клирингийн үр дүнд бусад оролцогчид төлөхөөр үүссэн төлбөр тооцооны үүргийг гүйцэтгүүлэх зорилгоор төлбөр тооцооны данс бүхий өөр оролцогчийг төлбөр тооцооны төлөөлөгчөөр томилох.

40.2.Оролцогч нь энэ хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 40.1.2 дахь заалтад заасны дагуу төлбөр тооцооны төлөөлөгч томилох бол тухайн оролцогчийн өмнөөс аливаа төлбөр тооцооны үүргийг төлбөр тооцооны төлөөлөгч гүйцэтгэхээс өмнө төлбөр тооцооны төлөөлөгч томилсон тухай мэдэгдэл болон төлбөр тооцооны төлөөлөгчийн зөвшөөрлийг операторт хүргүүлнэ.

40.3.Оролцогч нь тухайн төлбөр тооцооны төлөөлөгчөөс татгалзах тохиолдолд энэ тухай операторт 30 хоногийн өмнө бичгээр мэдэгдэнэ.

41 дүгээр зүйл.Үр дүнгийн тооцооллын зохицуулалт

41.1.Төлбөр илгээж байгаа оролцогчийн өглөг, арилжааны төлбөр тооцооны төвийн төлбөрийн өглөг болон оролцогч, арилжааны төлбөр тооцооны төвийн бусад оролцогч, арилжааны төлбөр тооцооны төвөөс хүлээж авах авлагын дүнг цэвэршүүлж, үр дүнгийн тооцооллыг хийх ба үр дүнгийн тооцооллын дүн эсхүл үүрэг гүйцэтгэх боломжгүй болох үеийн үр дүнгийн тооцооллын дүн төлбөр тооцооны дүрмийн дагуу тодорхойлогдоно.

41.2.Монгол Улсын хууль тогтоомжийн хүрээнд хийгдсэн шилжүүлэг ба түүний үр дүнгийн тооцоолол нь гуравдагч этгээдийн өмнө хүчин төгөлдөр байна.

42 дугаар зүйл.Төлбөрийн эцэслэлт

42.1.Оператор нь оролцогчийн төлбөр системд орсон тохиолдолд төлбөрийн эцэслэлт хүчин төгөлдөр болж, буцаан үл дуудах зохицуулалтыг энэ хууль болон Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан захиргааны акт болон захиргааны хэм хэмжээний актад нийцүүлэн холбогдох дүрэмд тусгана.

42.2.Энэ хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх заалтад заасан төлбөрийн эцэслэлт нь оролцогчийн байдлаас үл хамааран аливаа үндэслэлээр буцаан дуудах, эргүүлэн татах, тусгаарлахыг хориглоно.

43 дугаар зүйл.Төлбөрийн болон төлбөр тооцооны барьцаа хөрөнгө

43.1.Төлбөрийн найдвартай, аюулгүй байдлыг хангах, системд хүлээсэн үүргээ гүйцэтгэх баталгаа болгох зорилгоор байршуулсан Монголбанк, оператор, оролцогч, клирингийн төв, арилжааны төлбөр тооцооны төвийн барьцаа хөрөнгөтэй холбоотой эрхийг аливаа үндэслэлээр хөндөхгүй бөгөөд барьцаа хөрөнгөөр үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах арга хэмжээнд аливаа хэлбэрээр нөлөөлөхийг хориглоно.

43.2.Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсэгт заасан эрх, арга хэмжээнд зээлдүүлэгчийн эсвэл үүрэг гүйцэтгэгчийн тухайн барьцаа хөрөнгөтэй холбоотой эрхийг хэрэгжүүлэхэд дампуурлын хэрэг үүсгэх, хянан шийдвэрлэх, төлбөрийн чадваргүй аж ахуйн нэгжийг дахин хөрөнгөжүүлэх, татан буулгахтай холбогдсон харилцааг зохицуулах аливаа хууль тогтоомж үйлчлэхгүй.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ

Татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх үед авах арга хэмжээ

44 дүгээр зүйл.Монголбанкинд мэдэгдэл хүргэх

44.1.Оператор, системийн оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь тэдгээрийг татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх ажиллагаа эхлүүлэх шийдвэр гарсан даруй тухайн шийдвэрийн хувийг Монголбанкинд хүргүүлнэ.

45 дугаар зүйл.Систем ажиллуулах, системд оролцохыг хориглон хязгаарлах

45.1.Эрх бүхий этгээдээс татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх эсхүл тухайн хуулийн этгээдийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар татан буугдах шийдвэр гарсан тохиолдолд энэхүү асуудал эцэслэн шийдэгдэх хүртэл оператор, системийн оролцогчийг систем ажиллуулах, системд оролцохыг хориглоно.

46 дугаар зүйл.Татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх арга хэмжээ төлбөрийн эцэслэлтэд үл нөлөөлөх

46.1.Оролцогчийг татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх арга хэмжээ авахтай холбоотой шийдвэрийг Монголбанк хүлээн авахаас өмнө энэ хуулийн 42 дугаар зүйлд заасны дагуу хийгдсэн, тухайн оролцогчийн төлбөрийн эцэслэлт болон буцаан үл дуудах шинжид уг шийдвэр нөлөөлөхгүй.

47 дугаар зүйл.Хэрэг гүйцэтгэгчийн авах арга хэмжээ

47.1.Оролцогч татан буугдсан, оролцогчийг дахин хөрөнгөжүүлэх ажиллагаа эхэлсэн, шүүхээс төлбөрийн чадваргүй гэж тооцсон тохиолдолд хэрэг гүйцэтгэгч нь

системийн дүрмийн дагуу хариуцагчийн бусад оролцогчийн өмнө хүлээсэн төлбөрийн болон төлбөр тооцооны үүргийн гүйцэтгэлийг дараахь тохиолдолд хангана:

47.1.1. татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх ажиллагаа эхлэхээс өмнө эсхүл төлбөрийн чадваргүйд тооцсон шүүхийн шийдвэр гарахаас өмнө үр дүнгийн тооцооллыг тодорхойлсон;

47.1.2. татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх шийдвэр гарсан өдөр эсхүл түүнээс хойш биелүүлэх, эсхүл татан буулгах, дахин хөрөнгөжүүлэх шийдвэр гарсан өдрөөр биелүүлэх хугацаа хэтэрсэн.

47.2. Энэ хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх хэсэгт холбогдох харилцааг бусад хуульд өөрөөр зохицуулсан бол энэ хуулийг дагаж мөрдөнө.

АРВАН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага

48 дугаар зүйл. Хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага

48.1. Оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, түүний албан тушаалтан Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн бол тухайн зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан Монголбанк албадлагын дараахь арга хэмжээ авна:

48.1.1. албан бичгээр сануулга өгөх;

48.1.2. зөрчлийг арилгах талаар хугацаа тогтоосон даалгавар өгөх;

48.1.3. энэ хуулийн 48 дүгээр зүйлийн 48.2 дахь хэсэгт заасан захиргааны хариуцлага ногдуулах;

48.1.4. оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээдийн гүйцэтгэх удирдлагыг албан тушаалаас нь түдгэлзүүлэх, эсхүл чөлөөлөх талаар төлөөлөн удирдах зөвлөлд мэдэгдэл өгөх;

48.1.5. оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээдийн үйл ажиллагааг хэсэгчлэн болон бүхэлд нь хязгаарлах, түдгэлзүүлэх;

48.1.6. оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээдийн зөвшөөрлийг хүчингүй болгох.

48.2. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол гэм буруутай этгээдэд Монголбанкны хянан шалгагч нь Зөрчлийн хуулийн 10.3¹ дугаар зүйлд заасан шийтгэл оногдуулна.

48.3. Энэ хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.2 дахь хэсэгт заасан шийтгэлийн орлогыг Зөрчлийн тухай хуулийн 4.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

48.4.Энэ зүйлд заасан нэгжийг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт зааснаар ойлгоно.

48.5.Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөнөөс учирсан эд хөрөнгийн хохирлыг Иргэний хуулийн дагуу нөхөн төлүүлнэ.

48.6.Энэ хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.2 дахь хэсэгт заасан шийтгэлийг үндэслэлгүй гэж үзвэл Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлүүлнэ.

49 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

49.1.Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨВ БАНК /МОНГОЛБАНК/-НЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн дараахь бүлэг, зүйл, хэсэг, заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/5 дугаар зүйлийн 5 дахь дэд заалт:

“5/Үндэсний төлбөрийн системийг удирдан зохион байгуулах, зохицуулах, хяналт тавих;”

2/17 дугаар зүйлийн 1 дэх заалт:

“1/зохих нөхцлийг тусгасан гэрээний дагуу төрийн сангийн нэгдсэн дансыг Сангийн сайдын хүсэлтээр өөр дээрээ байршуулж, Засгийн газрын төлбөр, түүнтэй холбогдох төлбөр тооцоог гүйцэтгэх;”

3/20 дугаар зүйлийн нэр:

“20 дугаар зүйл.Үндэсний төлбөрийн системийг удирдан зохион байгуулах, зохицуулах, хяналт тавих”

4/20 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсэг:

“20.1.Монголбанк Үндэсний төлбөрийн системийг удирдан зохион байгуулж, зохицуулж, хяналт тавина.

20.2.Үндэсний төлбөрийн системд холбогдох харилцааг Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулиар зохицуулна.”

5/23 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3 дахь дэд заалт:

“3/Засгийн газар болон банк, Хадгаламжийн даатгалын корпораци, Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуульд заасан шууд оролцогч, оператороос бусад хуулийн этгээд, иргэний мөнгөн хөрөнгийг хуримтлуулан хадгалах, төлбөр тооцоо хийх, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх;”

6/Дөрөвдүгээр бүлгийн нэр:

“ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ.Монголбанкнаас Үндэсний төлбөрийн систем болон банкинд тавих хяналт”

7/24 дүгээр зүйлийн нэр:

“24 дүгээр зүйл.Үндэсний төлбөрийн систем болон банкинд хяналт тавих Монголбанкны бүрэн эрх”

8/24 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг:

“24.1.Монголбанк нь банкны хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх хүрээнд банк болон Үндэсний төлбөрийн системийн үйл ажиллагааг хянан шалгах, албадлагын арга хэмжээ авах эрхтэй.”

9/25 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 1-3, 5, 8 дахь дэд заалт:

“1/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банкны байр, тасалгаа, бусад холбогдох газарт нэвтрэн орох;

2/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банкны данс бүртгэл, тайлан, тэнцэл, санхүүгийн баримт, тоног төхөөрөмж, шаардлагатай бусад зүйлд хяналт шалгалт хийх, тайлбар, лавлагаа гаргуулж авах, асуулт тавьж, хариулт авах;

3/шаардлагатай магадлагаа, баримтын хуулбарыг төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банкны харилцагч, хэрэглэгч, иргэн, хуулийн этгээд, банк, санхүүгийн болон бусад байгууллагаас үнэ төлбөргүй гаргуулан авах;

5/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банк, түүний үйл ажиллагаатай холбогдсон хууль тогтоомжийг зөрчсөн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу захиргааны хариуцлага хүлээлгэх;

8/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банкны санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмж, программ хангамжид нэвтрэх, тэдгээрээс банкны үйл ажиллагаатай холбоотой тайлан мэдээ, мэдээллийг цахим болон бусад хэлбэрээр хувилан авах.”

10/25¹ дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-3 дэх дэд заалт:

“1/томилогдсон хугацаандаа Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж байгаа эсэх болон удирдлагын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, Монголбанкинд тайлагнах;

2/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч,

банкны хувь нийлүүлэгчдийн болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хуралд саналын эрхгүйгээр оролцох, хурлаар хэлэлцэж байгаа асуудлаар зөвлөгөө өгөх;

3/Үндэсний төлбөрийн системийн оролцогч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, гэрээт төлөөлөгч, банк хууль тогтоомж зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан бол зөрчлийг арилгах талаар хугацаатай үүрэг даалгавар өгч, биелэлтийг хангуулах;”

11/25² дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1 дэх дэд заалт:

“1/Үндэсний төлбөрийн системийн тухайн оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, төлбөр тооцооны төлөөлөгч, банкинд сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд ажиллаж байсан;”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... –ны өдөр

Улаанбаатар хот

**БАНКНЫ ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Банкны тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсгийг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“11.3.Төлбөр тооцооны үйлчилгээний хөлсийг Монголбанк тогтооно.”

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... –ны өдөр

Улаанбаатар хот

**ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-Д
НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Эрүүгийн хууль /шинэчилсэн найруулга/-д дор дурдсан агуулгатай 18.14 дүгээр зүйл нэмсүгэй:

“18.14 дүгээр зүйл. Үндэсний төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагаа хууль бусаар эрхлэх

18.14.1. Үндэсний төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагааг эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр, хууль бусаар эрхэлсэн бол нэг жилээс хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.

18.14.2. Энэ гэмт хэргийг үйлдэж бусдад гурван зуун сая төгрөгөөс дээш хэмжээний хохирол учруулсан бол таван жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.”

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... –ны өдөр

Улаанбаатар хот

**ҮНЭТ ЦААСНЫ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.2 дахь хэсгийн “... ажиллана.” гэсний дараа “Тооцооны байгууллага Үндэсний төлбөрийн системд оролцох зөвшөөрлийг Монголбанкнаас авна.” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл. Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлд дор дурдсан агуулгатай 44.6 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“44.6. Үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн үйл ажиллагаа эрхлэх байгууллага Үндэсний төлбөрийн системд оролцох зөвшөөрлийг Монголбанкнаас авна.”

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... –ны өдөр

Улаанбаатар хот

**БАНК, ЭРХ БҮХИЙ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН МӨНГӨН ХАДГАЛАМЖ,
ТӨЛБӨР ТООЦОО, ЗЭЭЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ
ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 2 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 2.3 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“2.3.Монголбанк Үндэсний төлбөрийн системийг удирдан зохион байгуулж, зохицуулж, хяналт тавих бөгөөд түүнд холбогдох харилцааг холбогдох хуулиар зохицуулна.”

2 дугаар зүйл. Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“1.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль, Иргэний хууль, Банкны тухай хууль, Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль, Үл хөдлөх эд хөрөнгийн барьцааны тухай хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.”

3 дугаар зүйл. Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... –ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Зөрчлийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 10.3¹ дугаар зүйл нэмсүгэй:

“10.3¹. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчих

10.3¹.1. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулиар тодорхойлсон системийг зөвшөөрөлгүй ажиллуулсан бол хүнийг арван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.2. энэ хуулийн 10...1-т зааснаас бусад Үндэсний төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагааг зөвшөөрөлгүй эрхэлсэн бол хүнийг арван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.3. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх талаар Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн гаргасан шийдвэрийг биелүүлээгүй ажилтан, албан тушаалтныг 2000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.4. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуульд заасан системийн тасралтгүй, найдвартай ажиллагаанд саад учруулсан ажилтан, албан тушаалтныг 2000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.5. Хяналт тавих, шалгалт хийх, түүнтэй холбоотой үйл ажиллагаанд саад учруулсан иргэнийг 2000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, ажилтан, албан тушаалтныг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.6. Төлбөрийн болон төлбөр тооцооны баримтыг нуун дарагдуулсан, төлбөр тооцоог саатуулсан ажилтан, албан тушаалтныг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.7. Тайлан, мэдээ, баримтыг Монголбанкинд зохих журмын дагуу гаргаж өгөөгүй бол хуулийн этгээдийг 30000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр,

ажилтан, албан тушаалтныг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.8.Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулиар тогтоосон шаардлагыг хангаагүй бол зөвшөөрөл эзэмшигчийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.9.Нийтлүүлсэн тайлан, мэдээлэлд хуурамч, худал, ташаа мэдээлэл агуулагдсан бол тухайн хуулийн этгээд буюу уг тайлан, мэдээллийг баталгаажуулсан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гүйцэтгэх удирдлага, бусад эрх бүхий албан тушаалтныг тус бүр 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

10.3¹.10.Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий этгээд, гэрээт төлөөлөгч эрхэлж байгаа өөрийн үйл ажиллагааны тухай хуурамч, худал ташаа мэдээлэл бүхий зар сурталчилгааг тараасан бол тухайн хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, уг зар сурталчилгааг тараах үед ажиллаж байсан гүйцэтгэх удирдлагыг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр тус тус торгох;

10.3¹.11.Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа эрхэлсэн хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, ажилтан, албан тушаалтныг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр тус тус торгох;

10.3¹.12.Хуулиар зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд оролцогчийн нууцыг задруулсан этгээдийг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр тус тус торгох;

10.3¹.13.Бусад байдлаар Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн, Монголбанк, түүний хянан шалгагчийн шаардлагыг биелүүлээгүй хуулийн этгээдийг 50000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, ажилтан, албан тушаалтныг 5000 хүртэлх нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр тус тус торгох.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2017 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

20/16 оны 12 сарын 26 өдөр

№ 11/198

Улаанбаатар хот

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД С.БЯМБАЦОГТ ТАНАА

Үндэсний төлбөрийн системийн тухай
хуулийн төсөлд санал хүргүүлэх тухай

Эрхэм танд энэ өдрийн мэнд хүргэе.

Танай яамнаас 2016 оны 1-1/2089 дугаартай албан бичгээр Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн төсөлд санал авахаар ирүүлсэн билээ. Холбооны гишүүн банкууд нь Монголбанкнаас урьдчилан ирүүлсэн хуулийн төсөлтэй танилцаж, системийн оролцогчдод ойлгомжгүй, тодруулах зүйл ихтэй байгаа талаар мэдээлж байсан юм. Түүний дагуу Монголбанкинд хүсэлт тавьж мэдээлэл тодруулга авах уулзалтыг төвлөсөн байсан боловч Монголбанкнаас тогтсон хугацаандаа ирж танилцуулга хийгээгүй.

Үүнтэй холбоотойгоор хуулийн төсөлтэй холбоотой банкуудаас ирүүлсэн саналуудын олонх нь хэрэгжүүлэхэд ойлгомжгүй, тодруулах шаардлагатай гэж онцлосон бөгөөд та бүхэн үүнийг анхааралдаа авахыг хүсье.

Хуулийн төсөлд холбоотой хэд хэдэн зарчмын саналыг хүргэж байна. Бусад саналыг хавсралтаар хүргүүлж байгаа болно.

1/ Хуулийн төсөлд зарим нэр томъёо тодорхойлогдсон байгаа боловч хуулинд цаашид дахин дурдагдаагүй байна. Хуулийн аль нэг заалтад ашиглагдахгүй нэр томъёог заавал тодорхойлох шаардлага байхгүй бөгөөд эдгээрийг хасах хэрэгтэй. Нэр томъёоны тайлбарт томъёологдсон “Банк бус санхүүгийн байгууллага”, “Дебит шилжүүлэг”, “Кредит шилжүүлэг”, “Санхүүгийн байгууллага” гэх мэт ойлготууд хуулинд огт дурдагдаагүй. Түүнчлэн “мөнгөн гуйвуулга”, “үр дүнгийн тооцоолол хийх”, “үр дүнгийн төлбөр тооцоо”, “үүрэг гүйцэтгэх боломжгүй үеийн үр дүнгийн тооцоолол”, “үүрэг дуусгавар болох үеийн үр дүнгийн тооцоолол”, “шууд бус оролцогч” зэрэг нэр томъёо нь зөвхөн тодорхойлолт хэсэгт дурдагдсан байх ба цаашид хуулийн мөн дурдагдаагүй байна.

2/ Хуулийн төсөл дэх зөвшөөрөл олгох тухай 3-р бүлэг энэ хуулийн аль ч бүлэгтэй харьцуулахад хэтэрхий нуруу, дэлгэрэнгүй болсон байгаа нь хуулийн төслийг боловсруулахдаа зохицуулагчийн нэг чиг үүргийг хэтэрхий давамгайлж барьсаныг харуулж байна. Бусад чухал зохицуулах чиглэл, төлбөрийн системд баримтлах зарчмуудын талаар дэлгэрэнгүй тусгах хэрэгтэй гэж үзэж байна. Тухайлбал дээр дурдсан нэр томъёондоо тусгагдсан ч зохицуулалтгүй орхигдсон “дебит шилжүүлэг”, “кредит шилжүүлэг”-тэй холбоотой зохицуулалтууд, мөн “үр дүнгийн тооцоолол”-той холбоотой нарийвчилсан

зохицуулалтуудыг хуулийн төсөлд тодорхой тусгах шаардлагатай байна. Төсөл боловсруулагч эхэндээ зохицуулах шаардлагатай гэж тусгасан боловч боловсруулалтын явцад орхигдуулсан гэж үзэх үндэслэлтэй байна.

3/ Хуулиар зохицуулагдах, хүлээн зөвшөөрөгдсөн төлбөрийн систем (Designated Payment Systems - DPS) гэж юу болохыг нэмж тодорхойлох, системийн хувьд нэн чухал, нөлөө бүхий гэж үзэж болох RTGS, БДТТС, КНС гэх мэт одоогийн төлбөрийн системүүдийг DPS гэж хүлээн зөвшөөрөх үйл ажиллагааг хуульчлах. Өөрөөр хэлбэл энэ хуулиар ямар төлбөрийн системийг зохицуулахыг тодорхой болгох. Гэхдээ яг энэ энэ төлбөрийн системийг "Зохицуулагдах төлбөрийн систем" гэж үзнэ гэж нэрлэн хуулинд заах биш, харин ямар шинж чанар, шаардлага хангасан системийг "Зохицуулагдах төлбөрийн систем" гэж хүлээн зөвшөөрөх тухай тусгах. Учир нь төлбөрийн системийн хөгжлийн явцад шинэ системүүд бий болох, устаж алга болж болох тул тэр бүр хуулиа өөрчлөх нь утгагүй юм.

4/ Нэр томъёонуудын хувьд ойлгомж муутай, давхардсан эсвэл хоёрдмол утгатай тодорхойлолтууд байгааг цэгцэлж, BIS зэрэг олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандарт нэр томъёонуудын дагуу орчуулж ойлгох. Тухайлбал "Төлбөрийн карт"-ын тодорхойлолтыг өөрчлөн найруулах, "5.1.18 Төлбөрийн тооцооны систем" ба "5.1.21 Төлбөрийн систем" гэсэн нэр томъёоны тодорхойлолтуудыг оновчтой болгох г.м.

5/ Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, статусыг тодорхой болгож хуульчлах хэрэгтэй. Хуулийн төсөлд энэхүү зөвлөл нь "... стандарт тогтоох, зөвлөмж гаргах" эрх үүрэгтэй байгаа боловч зөвлөлийн бүтэц зохион байгуулалт нь ямар байх нь тодорхойгүй. Зөвхөн Монголбанкны ерөнхийлөгч батална гээд орхисон байгаа нь зөвлөлийг нэг талын субъектив үнэлэмжээр байгуулах нөхцөлийг бүрдүүлсэн ба энэ нь хуулийн зохицуулалт талаасаа хангалтгүй юм. Түүнээс гадна энэхүү зөвлөл нь Монголбанк, Сангийн яам, Санхүүгийн зохицуулах хорооны хамтарсан тушаалаар байгуулагдсан Төлбөр тооцооны үндэсний зөвлөл /ТТҮЗ/-тэй нэг этгээд байх эсэх, ТТҮЗ нь тусдаа байх бол ямар статус, эрх үүрэг бүхий этгээд байх талаар энэ хуульд тусгаж өгөх хэрэгтэй.

6/ 7.2.2-"Монголбанкны нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор арилжааны төлбөр тооцооны төвийн үүрэг гүйцэтгэх" гэсэн заалт ойлгомж муутай байна. Нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаа гэж юуг хэлж байгаа нь тодорхойгүй.

7/ 13.2 ...тоног төхөөрөмж ашиглуулсан..гэсэн нь мөн ойлгомжгүй.

8/ Төлбөрийн хэрэгсэл гаргах хүсэлт гаргагчид тавих шаардлага маш товч байна. Гэтэл төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх болон систем ажиллуулах хүсэлт гаргагчид тавигдах шаардлагууд харьцангуй дэлгэрэнгүй байгаа нь ижил тэгш бус байна. Ер нь системд янз бүрийн эрх үүрэгтэй оролцох этгээдүүдэд тавигдах шаардлага бүр системийн болон үйл ажиллагааны чиглэл зорилгоос хамаараад харилцан адилгүй байх тул хуулинд энэ бүрийг тоочиж оруулах шаардлагагүй гэж үзэж байна. Ерөнхий шаардлагуудыг хуулинд тусгаад бусад холбогдох дүрэм журамдаа эдгээрийг нарийвчлан тусгаж оруулбал зохино.

9/ BIS-ээс гаргасан системийн нөлөө бүхий төлбөрийн системийн тухай 10 суурь зарчмуудаас хуульд хэрхэн тусгасан нь тодорхойгүй байна.

10/ Төлбөрийн системийн зохицуулалт хийхэд баримтлах зарчмуудыг тусгаж өгөх. Тухайлбал төлбөрийн системийн зохицуулагч (Монголбанк) нь мөн нэг оролцогч болохын

хувьд өөрийн эрх үүргээ хэрэгжүүлэхдээ үр дүнтэй, хариуцлагатай, аль болох ил тод байдлаар гүйцэтгэх гэх мэт шаардлагыг тусгах өгөх саналтай байна.

11/ Банкууд энэ төлбөрийн системд ямар үүрэг роль, статустай оролцох нь тодорхойгүй байна.

12/ Хууль хэрэгжиж эхлэх хугацааг 2017/9/1 гэсэн нь арай шахуу байна. Ямар үндэслэлээр энэ огноог сонгож авсан бэ? RTGS системийн шинэчлэл 2017/6 сард, АСН-ийн төсөл 2018/1-р улиралд хэрэгжиж эхлэхээр төлөвлөсөн байгааг харгалзан үзэж хууль хэрэгжиж эхлэх хугацааг 2018/4/1-ээс гэж хойшлуулбал төлбөрийн системийн тоглогч, оролцогч нарт хуулийн хэрэгжилтэнд бэлдэхэд хангалттай хугацаа олгоно гэж үзэж байна.

Зэрэгцэн батлагдах бусад хуулийн төсөлд холбоотой санал

1/ Төв банкны тухай хуульд 3/23.3 Засгийн газар болон банк, Хадгаламжийн даатгалын корпораци, оператороос бусад хуулийн этгээд, иргэний мөнгөн хөрөнгийг хуримтлуулан хадгалах, төлбөр тооцоо хийх, зээлийн үйл ажиллагаа эрхлэх; гэж нэмж оруулахаар заасан байна. Гэвч Төв банкны 23 дугаар зүйлийн агуулгыг харвал нэмэлт нь чухам ямар зорилготой орж байгаа нь ойлгомжгүй байна. Хориглох, хязгаарлах, эсвэл хамаарахгүй гэж оруулаад байгаа эсэх нь тодорхойгүй байна.

2/ Банкны тухай хуулийн 11.3-т Төлбөр тооцооны үйлчилгээний хөлсийг Монголбанк тогтооно. гэж өөрчлөхөөр тусгажээ. Арилжааны банкууд үйлчилгээ явуулахдаа тодорхой хөрөнгө оруулалт хийж байдаг. Банк бүрийн төлбөр тооцооны зардал, үйлчилгээ явуулах цар хүрээ харилцан адилгүй. Нөгөө талаар Монголбанкнаас өөрийн явуулах үйлчилгээний хөлсийг тогтоохдоо Улсын тэмдэгтийн хураамжийн хуульд тусган оруулах ёстой. Тиймээс энэ хуулийг батлахгүй байх саналтай байна.

Бусад саналыг хавсралтаас үзнэ үү. Хуулийг холбогдох талуудын хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, тодорхойлсоны дараа батлуулах саналтай байна.

Хамтын ажиллагаанд талархсан,

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Ж.ҮНЭНБАТ

№	Зүйл	Заалт	Заалт	Саналууд
1	1	1.1	Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Үндэсний төлбөрийн системийг удирдан зохион байгуулах, зохицуулах, хяналт тавихтай холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.	Үндэсний төлбөрийн системийг гэдэг нь яг ямар систем бээ? ОУ-ын төлбөрийн системүүд, тэдгээрийн хамтын ажиллагаа? Нөлөөлөл? Түүнд үзүүлэх хариу үйлдэл юу байх вэ?
2	1	1.2	Энэ хуулийн зорилтын хүрээнд Үндэсний төлбөрийн системийн ил тод байдлыг дэмжих, систем хоорондын харилцан зохицолдоог хангах, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах, зах зээлийн өрсөлдөөнт орчинг бий болгох, санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, олон нийтэд ойртуулах замаар Үндэсний төлбөрийн системийн тогтвортой, тасралтгүй, найдвартай, үр ашигтай байдлыг хангахад чиглэсэн төлбөрийн үйлчилгээний эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.	Зах зээлийн өрсөлдөөнт орчинг бий болгох нь хуулийн зорилт мөн үү? Юугаар өрсөлдөх? Системүүд бий болгохыг зориод байна уу?
3	1	1.2	Хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах	Хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах гэж- Хэрэглэгч гэж хэн бээ? Банкууд? Мерчантууд? Бусад санхүүгийн байгууллагууд? Аль эсвэл эцсийн харилцагч хэрэглэгч нар уу?
4	2	2.2	Монгол Улсын олон улсын гэрээнд Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль тогтоомжоос өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.	МУ-ын ямар ОУ-ын гэрээ? Тодорхой оруулах
5	3	3.1	Энэ хууль нь Монгол Улсын Үндэсний төлбөрийн системийн үйл ажиллагаанд үйлчилнэ.	Зөвхөн үндэсний төлбөрийн системд үйлчлэнэ гэхээр бусад субъектуудын хувьд үйлчлэхгүй юу? Банк, Санхүүгийн байгууллага, ҮҮрэн телефоны оператор, АйТи компаниуд, мерчант, харилцагч, хэрэглэгч? Засгийн газар, Сангийн Яам, төрийн яамд, Агентлагууд?
6	4	1.1	Үндэсний төлбөрийн системийн нэгдмэл байдлыг хангах;	Нэгдмэл байдал гэж юу вэ? Нарийвчлан тогтоох, юуг ямар байдлыг нэгдмэл гэх?
7	4	1.5	Үндэсний төлбөрийн системийн эрсдэлийг удирдах.	Ямар эрсдэлийг удирдах? Хэрхэн удирдах?
8	4	1.6	хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах;	Хэрэглэгч гэж хэн бээ?
9	5	1.1	"Арилжааны төлбөр тооцооны төв", 5.1.1.1. "Оператор"?	Үндэсний төлбөрийн сүлжээ ба түүнийн цөм болсон "Оператор", сүлжээнд залгагдаж ажиллах "Арилжааны төлбөр тооцооны төв" болон бусад төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч этгээдүүдийн талаар нэгдсэн ойлголтонд хүргэхээ шаардлагатай.

10	5	1.3	“Гэрээт төлөөлөгч” гэж төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдийг;	“Гэрээт төлөөлөгч” гэж төлбөрийн үйлчилгээ эрхлэгчтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр төлбөрийн үйлчилгээг гүйцэтгэх хуулийн этгээдийг; /ХГ-аас санал авах, МБ-ны цахим банкны үйлчилгээ, цахим мөнгөний талаар баримтлах боллого-д улаанаар тодруулсан утгаар бичигдсэн, батлагдсан журам заавартайгаа адил утга агуулгаар бичигдэх нь зүйтэй байх/
11	5	1.4	“Дебит шилжүүлэг” гэж төлбөр хариуцагчаас өөрийн төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчид олгосон зөвшөөрөлд үндэслэн төлбөр хүлээн авагчийн нэхэмжлэлийн дагуу эхлүүлж байгаа мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйл ажиллагааг;	“Дебит шилжүүлэг”-н тодорхойлолтыг найруулгын хувьд засварлах саналтай. Кредит шилжүүлэг нь төлбөрийн даалгавраар хийгддэг гүйлгээний утгыг илэрхийлж байгаа бол дебит гүйлгээ нь зөвшөөрөлд үндэслэн хүлээн авагчийн нэхэмжлэхийн дагуу эхлүүлж гэж оруулсан нь инкасс болов уу гэж ойлгож байгаа юм. Үүнээс харахад ойлгоход хүндрэлтэй байдлыг засах саналтай. Жнь: Төлбөр хариуцагчаас олгосон зөвшөөрөлд үндэслэн үйлчилгээ үзүүлэгч букоу хүлээн авагчийн нэхэмжлэхийн дагуу мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх үйл ажиллагааг.
14	5	1	5.1.16-5.1.19	Заалтуудыг тодорхой болгох, ойлгомжгүй байна.
15	5	1.27	“Үндэсний төлбөрийн систем” гэж төгрөг, гадаад валютаар хийгдэх шилжүүлэг болон төлбөрийн даалгаврын боловсруулалт хийх, илгээх, дамжуулах, хүлээн авахтай холбоотой үйлчилгээ, төлбөрийн хэрэгсэл гаргах үйл ажиллагаа, төлбөрийн систем, клирингийн систем болон төлбөр тооцооны систем, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хэсэглэн болон бүхэлдээ үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа системийн оператор, оролцогч болон тэдгээрийн нэрийн өмнөөс төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч гуравдагч этгээд, холбогдох эрх зүйн зохицуулалт, тэдгээрийн цогц нэгдлийг;	Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хэсэглэн болон бүхэлдээ үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа системийн оператор гэж юу вээ? Бодитоор ямар байгууллага вэ?
16	5	1.35	“Цахим мөнгө” гэж Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт-төгрөгтэй адил үнэ цэнэ бүхий дараах шинжийг агуулсан бэлэн бус төлбөрийн хэрэгслийг:	Заавал төгрөгтэй тэнцэх үнэ цэнэ байх ёстой юу? Цахим мөнгө гаргагч өөрөө ханшаа тогтоох боломжгүй юу? Яагаад?
17	5	1.35.3	мөнгөн хөрөнгөөр баталгаажсан;	Хэрхэн баталгаажих? Хэн баталгаажуулах? Тодорхой болгох
18	5	1.35.5	цахим мөнгө нь мөнгөн хөрөнгөд, мөнгөн хөрөнгө нь цахим мөнгөнд чөлөөтэй хөрвөнө;	Ханшийн ойлголт зөрүүтэй байх эсэх?
19	5	1.11	“Оператор” гэж Монголбанк болон Монголбанкнаас систем ажиллуулах зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээдийг;	Монголбанк болон Монголбанкнаас гэдэг нь юу гэсэн үг бол? Ямар систем ажиллуулах?
20	5	1.27	Үндэсний төлбөрийн систем	Үндэсний төлбөрийн систем гэдэгт яг ямар систем, субъект, үйл ажиллагааг оруулж байгааг нарийвчлан тодорхойлох

21	7	2.1	Системийг үүсгэн байгуулах, эзэмших, ажиллуулах, хамтран эзэмших эсхүл системд оролцох;	Энэ 2 заалтыг хасах. Монголбанк нь төлбөрийн системийн үйлчилгээ эрхлэх үйл ажиллагаанд огт оролцохгүй (байгуулахгүй, эзэмшихгүй, ажиллуулахгүй) байхаар хуульчлах нь зүйтэй.
22	7	2.2	Монголбанкны нээлттэй зах зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор арилжааны төлбөр тооцооны төвийн үүрэг гүйцэтгэх;	Энэ 2 заалтыг хасах. Монголбанк нь төлбөрийн системийн үйлчилгээ эрхлэх үйл ажиллагаанд огт оролцохгүй (байгуулахгүй, эзэмшихгүй, ажиллуулахгүй) байхаар хуульчлах нь зүйтэй. Зохицуулах үүрэгтэйгээр хуульчлах
23	15	1	Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөлийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар байгуулна.	15.1. Үндэсний төлбөрийн системийн зөвлөлийг Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Монголын Банкны Холбооны Ерөнхийлөгчийн хамтарсан тушаалаар байгуулна.
24	18		Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	18.1.3 эрдлийн гэснийг эрдэлийн болгох
25	18		Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	18.1.6, 20.1, 21.1, 28.3.4 ажилуулах гэснийг ажиллуулах болгох
26	18		Систем ажиллуулах хүсэлт гаргагчид тавих шаардлага	Систем ажиллуулах хүсэлт гаргагчид тавигдах шаардлагыг илүү тодорхой, нарийвчилж тусгах
27	19		Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	19.1.4 хэрэгсийг гэснийг хэрэгслийг болгох
28	19		Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	19.3.3 ажилуулахад гэснийг ажиллуулахад болгох
29	25	1	Оператор, оролцогч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь төлбөрийн системд холбогдох үйл ажиллагааны болон захиргааны явцад бий болсон баримт бичгийг хүлээн авсан эсхүл үүсгэсэн өдрөөс хойш 15-аас доошгүй жил хадгална.	15-аас доошгүй жил хадгална гэж дээд хязгаар байхгүй байгаа нь зөв үү? Үүнд бүх бичиг баримтыг 15-аас дээш жил хадгална гэж ойлгох уу? Тодорхой болгох саналтай.
30	26	3	Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх эсхүл хүчингүй болгох тухай Монголбанкны шийдвэрийн талаар зөвшөөрөл эзэмшигч 10 хоногийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй бөгөөд гомдол гаргасан нь Монголбанкны шийдвэрийг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.	Холбогдох хуулийн дагуу 30 хоногийн хугацаа байх ёстой.
31	26	1.1	зөвшөөрлийн нөхцөлд заасан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг 80 хүртэл хувиар хангаагүй;	Хамгийн бага хэмжээг 80 хүртэлх хувиар хангаж чадаагүй гэсэн үг юм болов уу? Илүү тодорхой болгох саналтай.
32	26	2.4	зөвшөөрлийн нөхцөлд заагдсан өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг 80 дээш хувиар хангаагүй;	Тодорхой болгох

33	26	3	Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх эсхүл хүчингүй болгох тухай Монголбанкны шийдвэрийн талаар зөвшөөрөл эзэмшигч 10 хоногийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй бөгөөд гомдол гаргасан нь Монголбанкны шийдвэрийг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.	Юунаас хойш 10 хоног гэдгийг тодорхой болгох, мөн 10 хоногийн хугацааг нэмэх. Учир нь хэрвээ шийдвэр гарсан огнооноос хойш бол шийдвэр нь зөвшөөрөл эзэмшигчид иртэл хугацаа алдах магадлалтай, мөн ирсэн хойно нь шүүхэд нэхэмжлэх гаргахад хугацаа шаардлагатай.
34	27		Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	27.1, 27.2 эдгээдтэй гэснийг этгээдтэй болгох
35	27		Аутсорсинг хийх этгээд болон гэрээг төлөөлөгчид тавих шаардлага, хариуцлага	Аутсорс гэж юу вээ?
36	27	2	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь төлбөрийн үйлчилгээний тодорхой хэсгийг аутсорсинг хийх бол энэхүү хуулийн 17 дүгээр зүйлд, гэрээт төлөөлөгчөөр дамжуулан үзүүлэх бол Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан журамд тус тус заасан шаардлагад нийцсэн хуулийн эдгээдтэй гэрээ байгуулна.	МБ-ны ямар журмын шаардлага
37	30	1.3	Үг үсгийн алдаатай холбоотой дараах саналууд байна.	30.1.3 компаний гэдгийг компанийн гэх
38	34	3	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн энэ хуулийн 34.1-г заасан мэдээлэл нь Монголбанкнаас тавих шаардлагыг хангасан байна.	МБ-ны ямар шаардлага хаана байгаа шаардлага? Тодорхой болгох?
39	34		Үйлчилгээний хураамж	Зайлшгүй байх ёстой үйлчилгээний хураамж гэдгийг хуульчлала. Жишээ нь мерчантын шимтгэл 1% /дотоодын гүйлгээнд тооцох/-ийг холбогдох оролцогч субъект зайлшгүй төлөх/авах, шимтгэлийг арилжааны хэлбэрт оруулан бусад үйлчилгээгээр орлуулах, солих, орлуулах боломжгүй гэдгийг хуульчлах
40	35	1	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь хэрэглэгчтэй гэрээ байгуулахдаа хэрэглэгчид ойлгомжтой байдлаар үйлчилгээний нөхцөл болон талуудын хүлээх үүргийг ил тод танилцуулна.	Цахим төлбөр тооцоо хөгжих хирээр үйлчилгээний нөхцөлд байнга өөрчлөлт орох нь гэрээнд тухай бүр өөрчлөлт шинэчлэлт хийх нь утгагүй заалт юм. Гэрээ бол үйлчилгээний нөхцөлийг хүлээн зөвшөөрсөн, үйлчилгээ үзүүлэгч, аватч хоорондын эрх үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлох эрхзүйн бичиг баримт тул үйлчилгээний нөхцлийг гэрээний хэсэгт оруулахгүй байх саналтай
41	35	2.5	хэрэглэгчийн хийж болох төлбөрийн үйлчилгээний шинж чанар, төрөл, давтамж болон үнийн дүнгийн хязгаарлалт;	Гэрээний хэсгээс хасах саналтай
42	35	2.6	төлбөрийн үйлчилгээний шимтгэл;	Гэрээний хэсгээс хасах саналтай
43	35	2.12	төлбөрийн хэрэгсэл гаргахаас бусад этгээдийн ажиллуулж байгаа АТМ болон цахим төхөөрөмжөөр шилжүүлэг хийсэн тохиолдолд шимтгэл төлж болзошгүй тухай мэдээлэл.	Гэрээний хэсгээс хасах саналтай. Арилжааны, хэлшийн шинч чанартай зүйлийг оруулахгүй байх

44	35	3	Үйлчилгээний нөхцөл нь энгийн, ойлгомжтой байна.	Юуг ойлгомжтой байна гэх вэ? Ил тод, үнэн зөв гэвэл хуулийн хэллэгт ойлгомжтой байх, ойлгоогүйгээ ойлгомжгүй гээд нэхэмжлэл гаргавал хуулийн заалт хэрэгжүүлээгүй гэх нь
45	35	4	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь хэрэглэгчийн дансны нууцлалыг хангах нөхцөлд өөрчлөлт оруулах тохиолдолд Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн баталсан холбогдох журамд заасан хугацаанд болон хэлбэрээр хэрэглэгчид мэдэгдэнэ. Төлбөрийн системийн болон хэрэглэгчийн дансны нууцлалыг хамгаалах, сэргээхийн тулд тухайн өөрчлөлтийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрлийн дагуу нэн даруй хийж болно.	Дансны нууцлалыг хангах нөхцөл гэж юу вэ? Тодорхой болгох
46	37		МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙН ЦАХИМ ШИЛЖҮҮЛЭГ, ЦАХИМ МӨНГӨ	Цахим мөнгө гаргах эгтээл хэн байх тухай тодорхой ойлголт байхгүй байна.
47	38	1.1	цахим мөнгөөр зээл олгохгүй	Яагаад зээл олгохгүй?
48	38	2	Цахим мөнгөнд хөрвүүлэх зорилгоор хүлээн авсан эсхүл цахим мөнгөнд хөрвөсөн мөнгөн хөрөнгийг бусдаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгөд тооцохгүй.	Яагаад ялгах шаардлагаатай?
49	49		Хууль тогтоомж зөрчсөн эгтээдэд хүлээлгэх хариуцлага	Хариуцлагын төрөл дэндүү олон байна. Нэгтгэх маягаар цөөлж, ойлгомжтой болгох саналтай.
50	49		Хууль тогтоомж зөрчсөн эгтээдэд хүлээлгэх хариуцлага	Торгуулийн хэмжээ өндөр байна, Бууруулах саналтай
51	49		Торгуулийн хэмжээг нэгжээр тодорхойлж байна	Нэгж гэж юу вэ? Гадаад валют уу? МБ яагаад торгуулийн үнэлгээг үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлэхгүй байна вэ?
52			Шинээр	Төлбөрийн системд оролцогч, үйлчилгээ үзүүлэгчид, тэдгээрийн өмнөөс үйлчилгээ үзүүлэгчид (оператор, гэрээт төлөөлөгч, аутсорсинг компаниуд г.м гуравдагч этгээдүүд)- тэй харилцагч болон дансны мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах тухай тусгай бүлэг оруулж, холбогдох зохицуулалтыг маш тодорхой, дэлгэрэнгүй байдлаар тусгаж оруулах нь зүйтэй гэсэн саналтай байна.
53		Бусад	Хуулийн зорилтын талаар	Төлбөрийн системийг удирдах, зохицуулах, хяналт тавих л зорилтоос гадна төлбөрийн системийн үүрэг, эдийн засаг дахь нөлөөллийг нэмэгдүүлэх зорилго зорилт байхгүй юу?
54		Бусад	Хуулийн зорилтын талаар	Үндэсний төлбөрийн систем нь МБ-наас хэрэгжүүлэх мөнгөний бодлого, стратегид ямар байр суурь эзлэх, ямар хэлбэрээр уялдах уялдаа холбоо байхгүй юу ?

55	Бусад	Хуулийн зорилтын талаар	Хуулийн зорилго нь бэлэн бус төлбөр тооцоог нэмэгдүүлэх, төлбөрийн ил тод, шуурхай байдлыг хангах, нэмэгдүүлэхэд чиглэхгүй юу? Оролцогчдыг төлбөр тооцоондоо бэлэн бус төлбөр тооцооны систем ашиглах, хэрэгсэл ашиглахад чиглүүлэх, зохицуулах шаардлага оруулах хэрэгтэй
56	Бусад	Оператор, Оролцогч, ББСБ, Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, Төлбөрийн систем эрхлэгч, Арилжааны төлбөр тооцооны төв, Гэрээг төлөөлөгч, Шууд бус болон Шууд оролцогч гэж???	Төлбөрийн системийн оролцогч зохицуулагч гэж хэн юм? Үйлчилгээ үзүүлэгч гэдэг нь хэн юм, үйлчилгээ авагч гэдэг нь хэн юм, үйлчилгээ үзүүлэгч нь төлбөр тооцооны системээ 3-дагч этгээдээр үзүүлэх бол тэр нь хэн байхыг тодорхой оруулах
57	Бусад	Хуулийн үйлчлэх хүрээний талаар	Одоо МБ болон Банкуудаас зохицуулж чадахгүй байгаа мерчант, Кассны машин бүхий төлбөрийн системүүдийг хэрхэн зохицуулах, хянах нь тодорхойгүй байна.
58	Бусад	Нэр томъёоны талаар	Банк, Үүрэн телефоны оператор, процессор, свитчэр гэсэн оролцогсад яагаад байхгүй байна вэ?
59	Бусад	Хуулийн агуулгын талаар	Хуулийн агуулга өнөөгийн төлбөрийн картын журмаар зохицуулагдсан МБ-наас зохицуулах эрх үүрэг, зөвшөөрөл олгох, буцаах, Мэдээлэл авах зэрэг үйл ажиллагааны цар хүрээг хуульчилж өгсөн нь цар хүрээний хувьд маш хязгаарлалттай хуулийн төсөл байна.
60	Бусад	Хуулийг хэн хэрэгжүүлэх	мерчант, харилцагч, КЭ, засгийн газар, яам, агентлаг, хороо, үүрэн телефоны байгууллагуудад хамааралтай хууль мөн эсэхэд эргэлзэж байна.
61	Бусад	Хуулийн талаар	Аливаа бүх үйлдэл зөвшөөрөл олгогдсоны дараа эхлэхээр зохицуулагдаж байна. Шинэ систем, бүтэц, модуль, үйл ажиллагааны хэлбэрийг дэмжих хуулийн зохицуулалт оруулж өгөх. Нэг талаас МБ техникийн дэвшилтэд суурилсан бүхэл бүтэн бизнесийн үйл ажиллагаанд шаардлагатай байгаа зохицуулалтыг хийж чадахгүй, харин зохицуулагдаагүй шийдлүүдийг дэмжих, тэдгээрт үйл ажиллагааг тодорхой хязгаарлагдмал орчинд турших боломжийг олгох, шаардлагыг нь илүү нарийн мэдэх, цаашид хэрэгтэй зохицуулалтыг хийж өгөх үүрэг хариуцлага бүхий функцийг МБ юм уу түүний харьяа нэгжид бий болгох
62	Бусад	Хуулийн талаар	Төлбөрийн арга хэрэгслийн талаар нэг ч уг алга. Төлбөрийн карт, кредит карт, stored value card, чек, бэлэн мөнгө, мобайл, интернэт зэрэг төлбөрийн хэрэгслүүдийг зохицуулсан үг үсэг үйл ажиллагаа байхгүй байна.

63		Хуулийн талаар	Төлбөрийн ямар ямар системүүд байх, хэний өмчлөл, харьяанд байх, үндэсний төлбөрийн системдээ ямар үүрэгтэй байх, МБ тэдгээрт ямар байдал оролцох, зохицуулалт хийх, системүүдийн хоорондын уялдаа холбоо, үйл ажиллагааг хэрхэн зохицуулсан зүйл алга	
64	5	1	5.1	Хуулийн нэр томъёоны хэсэгт "Аутсорсинг"-ийн тодорхойлолтыг оруулах саналтай байна.
65	5	1.21	5.1.21	програм гэсэн үгийг "программ" гэж өөрчлөх.
66	5	1.28	5.1.28, 12.1	"дор дурдсан" гэснийг "дор дурдсан" гэж өөрчлөх. мөн хуулийн бусад зүйл хэсэг заалтад дурдсан "дор" гэснийг "дор" гэж бүгдийг нь өөрчлөх.
67	5	1.28.1	5.1.28.1	Уг дэд заалтын "үнэт цаасны эзэмшигч" гэснийг "үнэт цаас эзэмшигч" гэж өөрчлөх.
68	11	1	11.1	1. Монголбанк, түүний хянан шалгагч хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шаардсан гэсэнтэй зөрчилдөж байгаа тул уг заалтын дагуу "хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шаардсан" гэж нэмэх саналтай байна. 2. "Монголбанк, түүний хянан шалгагч" гэсний дараа "хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан" гэж оруулах.
69	12	1.4	12.1.4	12.1.4 дэх заалт 12.1.3-тай давхцаж байна.
70	12	1.12	12.1.12	Уг заалтыг хасах учир нь нууц гэж үзсэн аливаа мэдээллийг бусдад задруулахад хэтэрхий ерөнхий бөгөөд Төв банкны тухай хуулийн 29.3-т / банк, иргэн, хуулийн этгээдийн дансны үлдэгдэл, түүний гүйлгээ, тэдгээрийн хоорондын гэрээ, хэлцэл, банкны үйл ажиллагааны талаархи албан баримтыг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд бусдад мэдээлэх, танилцуулах; хориглоно гэж заасан байдаг.
71	19	1.8	19.1.8	уг заалтад орсон "аутсорсинг" гэх үгийг "дамжуулан гүйцэтгүүлэх" гэж илэрхийлэх боломжтой эсэх
72	19		19.1.5, 19.1.8, 19.1.7	элгээр тодорхойлолтуудыг хүсэлт гаргагч өөрөө бэлдэх үү, эсхүл өөр байгууллагаас авах уу. Тодорхойлолтуудыг ямар этгээдээс авахыг тодорхой оруулах саналтай.
73	19		19.1.11, 19.3.11	үүнийг хасах саналтай. Монголбаннаас зөвшөөрөл авах гэхээр баахан олон юм нэхээд зөвшөөрөл авах процесс удааширч болзошгүй.

74	19	4	19.4	19.4-д заасны дагуу Монголбанк маш их эрх мэдэлтэй болж байна. Банкны зөвшөөрөлгүйгээр түүний үйл ажиллагаа, эрх бүхий албан тушаалтны тухай мэдээллийг авч байна. Энэ байгууллагын нууц, хувь хүний нууцыг зөрчиж байна.
75	20	1	20.1	"60 хоног" гэснийг "30" хоног болгох саналтай. Бүх баримтуудаа бүрдүүлж өгсөн байхад хугацаа сунжраад байх юм байна.
76	26	1.2	26.1.2	хуулийн шаардлага хангаагүй гээд ямар ч үндэслэлээр тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох юм байна. Тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох болон түдгэлзүүлэх үндэслэл тодорхой байх шаардлагатай.
77	26	3	26.3	"шийдвэрийн" гэснийг "шийдвэрийг хүлээн авснаас хойш" гэж өөрчлөх саналтай. Тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох шийдвэрийг гардаж аваагүй байхад гомдол гаргах 10 хоног нь өнгөрчих магадлалтай байна.
78	27		27	Аутсорсинг хийх гэсэн нэр томъёог тодорхойлох мөн өөр хуулинд аутсорсинг гэж томъёолоогүй тохиолдолд монгол нэршлээр оруулах
79	5		5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.11, 5.1.13, 5.1.19, 5.1.24	уг заалтуудад төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэх эрх бүхий этгээдийг зааж өгсөн бөгөөд эдгээр нь тодорхойлж буй этгээдийн хувьд хоорондоо давхцаж буй тул уг давхцлыг арилгах: тухайлбал, Монголбанкнаас зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээд нь 5.1.11-т заасан "оператор"-т, 5.1.13-т заасан "санхүүгийн байгууллага"-д, 5.1.19-д заасан "Төлбөр тооцооны төлөөлөгч"-д, 5.1.24-т заасан "төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч"-д тус тус хамаарахаар заасан байна. иймд, нэр томъёог давхардалгүйгээр тодорхойлох саналтай байна.
80	19		19.5.1-19.5.3	мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ, цахим хөрөнгийн шилжүүлгийн үйлчилгээ, цахим мөнгө зэрэг үйлчилгээ тус бүр дээр нь Монголбанкнаас зөвшөөрөл авна гэж ойлгогдож байгаа нь зөв үү.
81	6	3	Монголбанк дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:	Үндэсний төлбөрийн системийн хүрээнд эрсдэл учирч болохуйц нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд хууль эрх зүйн хүрээнд зохицуулалт хийх, оновчтой шийдвэр гаргаж эрсдлийг хаах үүргийг нэмэлтээр оруулах саналтай. Жишээ нь бага дүнтэй төлбөр тооцооны системд гарч буй алдааг бүрэн шийдвэрлэж чадахгүй байгаагийн улмаас гарах эрсдлийг системийн оролцогч талууд үүрч байгаа.

82	7	1	Монголбанк төлбөрийн системийн тасралтгүй, найдвартай ажиллагааг хангах зорилгоор систем, системийн оператор болон оролцогчид зориулж үйл ажиллагааны нөхцөлийг бүрдүүлж болно.	Бүрдүүлж болно биш бүрдүүлнэ гэж тусгах саналтай.
83	34	2	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн энэ хуулийн 34.1-т заасан төлбөр, шимтгэлтэй холбоотой мэдээллийг хэрэглэгчийн үйлчилгээ авч болзошгүй газарт ил тод, харагдахуйц байршуулна.	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч болгон үйлчилгээ авч болзошгүй газар төлбөр, шимтгэлтэй холбоотой мэдээллийг тавих юмуу? Эсвэл Монголбанкнаас ямар нэгэн байдлаар мэдээллийн загварыг стандартчлан нэгтгэгдсэн байдлаар байршуулах уу? Энэ заалтыг хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй байх.
84	34	3	Төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн энэ хуулийн 34.1-т заасан мэдээлэл нь Монголбанкнаас тавих шаардлагыг хангасан байна.	Монголбанкнаас тавих шаардлагын талаар тодорхой тусгаагүй байна.
85	36	1	Оператор, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төлбөрийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй хамаарал бүхий хуулийн этгээд нь Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.	"Монгол улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө" гэж оруулах саналтай.
86	40	1	Төлбөр тооцооны системээр дамжуулсан гүйлгээ бүрийн оролцогч хооронд хийгдэх төлбөр тооцоог системийн операторын тогтоосон дүрмийн дагуу хийнэ.	"Оролцогч хооронд төлбөр тооцооны системээр дамжуулсан гүйлгээ бүрийн төлбөр тооцоог системийн операторын тогтоосон дүрмийн дагуу хийнэ" гэж өөрчлөн найруулах
87	42	1	Төлбөр илгээж байгаа оролцогчийн өглөг, арилжааны төлбөр тооцооны төвийн төлбөрийн өглөг болон оролцогч, арилжааны төлбөр тооцооны төвийн бусад оролцогч, арилжааны төлбөр тооцооны төвөөс хүлээж авах авлагын дүнг цэвэршүүлж, үр дүнгийн тооцооллыг хийх ба үр дүнгийн тооцооллын дүн эсхүл үүрэг гүйцэтгэх боломжгүй болох үеийн үр дүнгийн тооцооллын дүн төлбөр тооцооны дүрмийн дагуу тодорхойлогдоно.	Утга, найруулга ойлгомжгүй, тодорхойгүй заалт байна
88	49	2.1-2.13	Торгуулийг нэгжээр илэрхийлэх	Энэ нь тодорхойгүй, ойлгомжгүй байдлыг үүсгэж байна.

89	Бусад	Шинээр	<p>Санхүүгийн зохицуулах хорооноос үнэт цаасны төлбөр тооцоотой холбоотой ССР (central clearing counterparty) бий болгох бэлтгэл ажил явагдаж байгаа гэж ойлгож байгаа. Үүнтэй холбоотой үнэт цаасны төлбөр тооцооны системийг Т+3 горимд шилжүүлэх судалгааг явуулж эхэлсэн байсан. Үнэт цаасны төлбөр тооцооны мөнгөн хөрөнгийн клирингийг ХХБ, Голомт, Хаан болон Хас банк үзүүлдэг. Үндэсний төлбөр тооцооны систем нь энэхүү үнэт цаасны ССР-тэй холбогдон мөнгөн хөрөнгийн нэгдсэн клиринг, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх эсэх (одоо энэ нь МБ-ны системээр дамжин явагдаж байгаа), одоогийн клирингийн банкууд нь ССР бус Үндэсний төлбөр тооцооны системийн гишүүн болж ажиллах талаар зохицуулалтууд алга байна. Олон улсын практикт үнэт цаас нь ССР-р, мөнгөн төлбөр нь УТТСистемээр явагддаг.</p>
90	Бусад	Шинээр	<p>Үндэсний төлбөр тооцооны систем нь нэгтгэн хэлбэрээр төлбөр тооцоо гүйцэтгэхтэй холбогдуулан тухайн системийн эрсдэлийг бууруулах талаар арга хэмжээний зохицуулалтууд мөн шаардлагатай.</p>
91	Бусад	Шинээр	<p>Эквирингийн системийг банкууд, МБ-ны оролцоотойгоор тусад нь салгах, нэг эквайрэр бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чиглэх заалт оруулах</p>